

TÜRK CUMHURİYETLERİ BİLGİ TEKNOLOJİLERİ ÇALIŞMA GRUBU

FAALİYET RAPORU

MAYIS 2005

TÜRK CUMHURİYETLERİ

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

ÇALIŞMA GRUBU

FAALİYET RAPORU

Mayıs 2005

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I - ÇALIŞMA GRUBU

1. Kuruluş 1
2. Hedefler ve Görevler 1

II -.GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLER

1. Türk Cumhuriyetleri Telekomünikasyon ve İnternet Altyapısı Projesi 3
2. Türk Cumhuriyetleri Bilişim Sivil Toplum Kuruluşları Forumu-I 3
3. Üniversiteler Arası Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanları Toplantısı 4
4. Çalışma Grubu WEB Sitesi 4
5. e-İş, Uzaktan Eğitim ve Yeni Fırsatlar Seminerine Katılım (Bakü) 4
6. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu-II 5
7. e-Ülke Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Çalıştayı 5
8. Avrasya Bilişim İşbirliği Forumu-III 5
9. Türk Cumhuriyetleri Bilişim Koordinatörleri Toplantısı-I 6
10. Bakü'de Düzenlenecek Olan IV. Forumun Ön Toplantısı 18
11. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu-IV 19
12. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu-IV, Sonuç Bildirgesi 23

III- YAPILMAKTA VE YAPILACAK OLAN ÇALIŞMALAR

1. Bilişim Alanında Kamu Kurum ve Kuruluşları Arasında Bilgi ve Deneyim Paylaşımı 25
2. Türk Cumhuriyetleri Ortak WEB Sitesi Projesi 25
3. Türk Cumhuriyetlerine Yönelik Telekomünikasyon Eğitimi Projesi 26
4. Avrasya İnternet Omurgası Projesi 26
5. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Koordinasyon Kurulu Projesi 26
6. TCBT Çalışma Grubu Sekreteryası Projesi 27

IV- EKLER

1. Çalışma Grubunu Oluşturan Kurum ve Kuruluşlar ve Temsilcileri 28
2. Forum-I Ortak Görüşler 30
3. Forum-II Ortak Görüşler 33
4. Forum-III Sonuç Bildirgesi 38
5. Avrasya İnternet Omurgası İşbirliği Projesi 40
6. WEB Sitesi Projesi 44
7. Bilişim İşbirliği Koordinasyon Kurulu Projesi 47
8. e-Ülke Çalıştayı Ortak Görüşler 50

I. ÇALIŞMA GRUBU

1. Kuruluşu

Bilişim Teknolojileri alanında faaliyet gösteren kamu ve özel kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşan Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu (TCBTÇG), Türk Cumhuriyetleri¹ (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan) ile ülkemiz arasında yazılım ihracatı ve elektronik ticaret başta olmak üzere bilişim alanında işbirliğini güçlendirmek ve yazılım üretim kapasitesini artırmak amacıyla yönlendirici ve özendirici çalışmalar yapmak üzere Türk Cumhuriyetleriyle eşgüdünden sorumlu Devlet Bakanının bu husustaki isteği de dikkate alınarak; 12 Temmuz 2000 tarihinde Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından kurulmuştur. . (EK-1 Çalışma Grubu Üyeleri)

2. Hedefler ve Görevler

İlk toplantısını Ekim 2000 tarihinde yapmış olan Çalışma Grubunu oluşturan kamu, özel sektör, üniversiteler ve bilişim sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri Dış Ticaret Müsteşarlığında veya TİKA İdaresi Başkanlığında ya da Türkiye Bilişim Derneği merkezinde genellikle ayda bir defa yapılan toplantılarda bir araya gelmekte- ve gönüllülük esasına göre yaptıkları bu görev nedeniyle herhangi bir ücret almamaktadırlar. Grubun başlıca hedefi.

- o Ülkelerimizden her birinin bir e-ÜLKE haline gelmesi,
- o Giderek ülkelerimizin tek ve ortak bir Bilişim Toplumu oluşturması,
- o Bilişim Teknolojileri alanındaki ortak başarımız sayesinde kardeş ülkelerimizin layık oldukları ekonomik refah ve mutluluk düzeyine erişmeleridir
- o Bu ülküler doğrultusunda Çalışma Grubu
- o Ülkelerimizde bilişim alanında faaliyette bulunan – kamu, özel sektör, üniversite ve sivil toplum – kuruluşları arasında bilgi ve deneyim paylaşımının ve işbirliğini ileri düzeyde gerçekleştirilmesine,

¹ 2002 ve 2003 yıllarında gerçekleştirilen FORUM'lara; Moğolistan, Gürcistan ve Tacikistan da katılmışsa da bu tamamen zamanın ilgili Devlet Bakanlarının talebi doğrultusunda yalnız bu etkinliğe katılması yönünde olmuştur.

TÜRK CUMHURİYETLERİ

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

ÇALIŞMA GRUBU

FAALİYET RAPORU

Mayıs 2005

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I - ÇALIŞMA GRUBU

1. Kuruluş 1
2. Hedefler ve Görevler 1

II -.GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLER

1. Türk Cumhuriyetleri Telekomünikasyon ve İnternet Altyapısı Projesi 3
2. Türk Cumhuriyetleri Bilişim Sivil Toplum Kuruluşları Forumu-I 3
3. Üniversiteler Arası Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanları Toplantısı 4
4. Çalışma Grubu WEB Sitesi 4
5. e-İş, Uzaktan Eğitim ve Yeni Fırsatlar Seminerine Katılım (Bakü) 4
6. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu-II 5
7. e-Ülke Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Çalıştayı 5
8. Avrasya Bilişim İşbirliği Forumu-III 5
9. Türk Cumhuriyetleri Bilişim Koordinatörleri Toplantısı-I 6
10. Bakü'de Düzenlenecek Olan IV. Forumun Ön Toplantısı 18
11. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu-IV 19
12. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu-IV, Sonuç Bildirgesi 23

III- YAPILMAKTA VE YAPILACAK OLAN ÇALIŞMALAR

1. Bilişim Alanında Kamu Kurum ve Kuruluşları Arasında Bilgi ve Deneyim Paylaşımı 25
2. Türk Cumhuriyetleri Ortak WEB Sitesi Projesi 25
3. Türk Cumhuriyetlerine Yönelik Telekomünikasyon Eğitimi Projesi 26
4. Avrasya İnternet Omurgası Projesi 26
5. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Koordinasyon Kurulu Projesi 26
6. TCBT Çalışma Grubu Sekreteryası Projesi 27

IV- EKLER

1. Çalışma Grubunu Oluşturan Kurum ve Kuruluşlar ve Temsilcileri 28
2. Forum-I Ortak Görüşler 30
3. Forum-II Ortak Görüşler 33
4. Forum-III Sonuç Bildirgesi 38
5. Avrasya İnternet Omurgası İşbirliği Projesi 40
6. WEB Sitesi Projesi 44
7. Bilişim İşbirliği Koordinasyon Kurulu Projesi 47
8. e-Ülke Çalıştayı Ortak Görüşler 50

I. ÇALIŞMA GRUBU

1. Kuruluşu

Bilişim Teknolojileri alanında faaliyet gösteren kamu ve özel kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşan Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu (TCBTÇG), Türk Cumhuriyetleri¹ (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan) ile ülkemiz arasında yazılım ihracatı ve elektronik ticaret başta olmak üzere bilişim alanında işbirliğini güçlendirmek ve yazılım üretim kapasitesini artırmak amacıyla yönlendirici ve özendirici çalışmalar yapmak üzere Türk Cumhuriyetleriyle eşgüdünden sorumlu Devlet Bakanının bu husustaki isteği de dikkate alınarak; 12 Temmuz 2000 tarihinde Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından kurulmuştur. . (EK-1 Çalışma Grubu Üyeleri)

2. Hedefler ve Görevler

İlk toplantısını Ekim 2000 tarihinde yapmış olan Çalışma Grubunu oluşturan kamu, özel sektör, üniversiteler ve bilişim sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri Dış Ticaret Müsteşarlığında veya TİKA İdaresi Başkanlığında ya da Türkiye Bilişim Derneği merkezinde genellikle ayda bir defa yapılan toplantılarda bir araya gelmekte- ve gönüllülük esasına göre yaptıkları bu görev nedeniyle herhangi bir ücret almamaktadırlar. Grubun başlıca hedefi.

- o Ülkelerimizden her birinin bir e-ÜLKE haline gelmesi,
- o Giderek ülkelerimizin tek ve ortak bir Bilişim Toplumu oluşturması,
- o Bilişim Teknolojileri alanındaki ortak başarımız sayesinde kardeş ülkelerimizin layık oldukları ekonomik refah ve mutluluk düzeyine erişmeleridir
- o Bu ülkeler doğrultusunda Çalışma Grubu
- o Ülkelerimizde bilişim alanında faaliyette bulunan – kamu, özel sektör, üniversite ve sivil toplum – kuruluşları arasında bilgi ve deneyim paylaşımının ve işbirliğini ileri düzeyde gerçekleştirilmesine,

¹ 2002 ve 2003 yıllarında gerçekleştirilen FORUM'lara; Moğolistan, Gürcistan ve Tacikistan da katılmışsa da bu tamamen zamanın ilgili Devlet Bakanlarının talebi doğrultusunda yalnız bu etkinliğe katılımı yönünde olmuştur.

o Ülkelerimizin, ekonomik alanda karşılıklı yararlarımızı kollayarak ülkelerimiz arasındaki ticaretin geliştirilmesi sayesinde elde edilecek gelir artışıyla bilişim teknolojilerini yalnız tüketen değil aynı zamanda üreten ülkeler haline gelmesine

o Ülkelerimizdeki bilişimciler arasında, halklarımızın tarihsel köklerine ve kültürel akrabalıklarına yaraşır kapsam ve derinlikte sıkı bağlar oluşturulmasına

yardımcı olmayı ana ödevleri olarak görmektedir.

II. GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLER

1. Türk Cumhuriyetleri Telekomünikasyon ve İnternet Alt Yapısı Projesi

Yapılan incelemelerde;

- o Ülkemizle beş Türk Cumhuriyeti arasındaki İnternet bağlantılarının çok zayıf ve bağlanma hızının düşük olduğu,
- o Bağlantının da ilgili ülkeden Rusya - ABD üzerinden uydu aracılığıyla sağlandığı,
- o Orta Asya'dan ülkemiz WEB Sitelerine erişimin güçlükle gerçekleştirildiği,
- o Yukarıda belirtilen güçlükler nedeniyle ilginin Rus WEB Sitelerine kaymakta olduğu,

tespit edildiğinden, Türk Telekom'dan iki, TÜBİTAK'tan bir olmak üzere üç uzmanımızın adı geçen ülkelerdeki ilgililerle birlikte yaptığı çalışmalarda iletişim alt yapısının güçlendirilmesine yönelik böyle bir projenin gerçekleştirilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Projenin gerçekleştirilmesi durumunda; Türk Cumhuriyetleri ve diğer Türk topluluklarının bulunduğu ülkelerde ortak değerlerimizi yükseltmek; dilde ve kültürde birliğimizi güçlendirmek açısından önemli katkılarının olacağı şeklinde değerlendirilmektedir. İlgili ülke yetkilileriyle görüşme ve çalışmaların sonuncusu Eylül - 2003'te yapılmış olması nedeniyle de Projenin ivedilikle ele alınmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. ²

2. Türk Cumhuriyetleri Bilişim Sivil Toplum Kuruluşları Forumu I

Ülkemiz ile Türk Cumhuriyetleri arasında Bilişim alanında işbirliği yapılması konusunda atılacak kalıcı adımın; bilişim sivil toplum kuruluşlarımızın karşılıklı olarak birbirleriyle kuracağı ilişkiler olduğuna inanan Çalışma Grubumuz, TİKA Başkanlığı'nın büyük destekleri; Türkiye Bilişim Derneği (TBD) ve Türkiye Bilişim Vakfıyla(TBV) ortaklaşa 24-26 Ekim 2001 günleri arasında,

² Eylül 2003'te İstanbul Harbiye Askeri Müzede gerçekleştirilen Bilişim Zirvesi'03 sırasında yapılan AVRASYA Ekonomik İşbirliği Forumu sırasında Türk telekom A. Ş. Yetkililerince sunulan bildiriye TT olarak - kendilerine finansman sağlanması durumunda - bu projeyi hayata geçirmeye hazır oldukları kamuoyuna açıklanmıştır.

İstanbul Ortaköy Princess Otelde I. Türk Cumhuriyetleri Bilişim Sivil Kuruluşları Forumunu düzenlemiştir.

Forum, zamanın ilgili Devlet Bakanı Sn. Prof. Dr. Abdülhaluk M. ÇAY'ın açış konuşmasıyla çalışmalarına başlamış ve onun himayesinde gerçekleştirilmiştir. (Forumda yapılan konuşmalarda belirlenen Ortak Görüşler EK-2'de sunulmaktadır.)

3. Üniversitelerarası Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanları Toplantısı

Türkiye Bilişim Vakfının her sene ülkemiz üniversiteleri bilgisayar mühendisliği bölüm başkanlarıyla yaptığı toplantı, bu defa Türk Cumhuriyetlerinden de temsilcilerin katılımıyla 26 Ekim 2001 günü İstanbul'da Yeditepe Üniversitesi Rektörlüğü'nde yapıldı.

Çalışma Grubumuzun önerisi üzerine 2001 yılında yapılan toplantı, ülkemiz ile Türk Cumhuriyetleri Üniversitelerinin Bilgisayar Mühendisliği Bölümleri arasında işbirliği yapılmasına zemin hazırlamak ve ortak sorunları belirlemek amacıyla düzenlendi.

Toplantıya katılan olan Türk Cumhuriyetleri Üniversite Bilgisayar Mühendislikleri Bölüm Başkanları TİKA Başkanlığı'nca belirlendi. Yurt dışından gelen bu katılımcıların yol ve konaklama giderleri de TİKA Başkanlığı'nca karşılandı.

4. Çalışma Grubu WEB Sitesi,

Çalışma Grubu'nun yürüttüğü çalışmaları kamuoyuna duyurmak amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı WEB Sitesi içinde ayrı bir bölüm tesis edildi. Bu şekilde İnternet ortamında Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu'nun faaliyetleri hakkında kamu oyuna bilgi verilmektedir. Bu Site www.dtm.gov.tr/turkcumhuriyetleri/raporlar/2004.htm adıyla yer almaktadır.

5. E-iş, Uzaktan Eğitim ve Yeni Fırsatlar Seminerine katılım. (Bakü)

Azerbaycan'da Bakü Bilimsel ve Teknik Eğitim Komitesi'nin, Azerbaycan Devlet Ekonomi Üniversitesiyle birlikte 13-14 Aralık 2001 günlerinde düzenlediği; E-iş, Uzaktan Eğitim ve Çevresel Gözlemlerde Yeni Fırsatlar isimli Seminere yapılan daveti üzerine Çalışma Grubunun iki üyesinin, masrafları TİKA Başkanlığınca karşılanmak suretiyle, Azerbaycan ile ülkemiz arasında bilişim konusunda işbirliği yaratma konusundaki niyetimizi göstermek ve işbirliğini başlatmak amacıyla katılım sağlanmıştır.

6. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu - II

Devlet Bakanlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, TİKA Başkanlığı, Türkiye Bilişim Derneği (TBD) ve Türkiye Bilişim Vakfıyla (TBV) ortaklaşa olarak 14-17 Ekim 2002 günleri arasında, İstanbul Yenibosna'daki Dış Ticaret Kompleksi binasında II. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu düzenlendi.

Forum, Ulaştırma Bakanı Sn. Prof. Dr. Naci KINACIOĞLU'nun açış konuşmasıyla çalışmalarına başlamıştır. (Forumda yapılan konuşmalarda belirlenen Ortak Görüşler 3- 'de sunulmaktadır.)

7. e- ÜLKE : Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Çalıştayı

18 Nisan 2003 tarihinde yapılan Çalıştayda, Türk Cumhuriyetleriyle bilişim alanında işbirliğini geliştirmek amacıyla sonbahar aylarında düzenlenecek olan Bilişim FORUMU'nun kapsamı, içeriği ve katılımıyla ilgili kişi ve kurumları bir araya getirerek; FORUM programı ve EYLEM PLANI hazırlanmıştır.

Çalıştay; İstanbul - Yenibosna' daki Dış Ticaret Müsteşarlığı'na ait Dış Ticaret Kompleksi binasında Müsteşarlık, TİKA İdaresi Başkanlığı ve Haliç Üniversitesinin destekleriyle yapılmıştır. Bu Çalıştay'ın Sonuç ve Değerlendirme Bildirgesi EK-9'da sunulmaktadır.

E-Ülkenin Gerçekleştirilmesinde Bilişim Kesiminin Önemi isimli oturumda konuşmacıların ileri sürdüğü görüşler not edildi. Bunlar; yazılım, İnternet, Eğitim, Telekom, Finansal Kaynaklar ve E - Devlet başlıkları altında toplandı. Bunlardan da;

“İNTERNET : İnternet Omurgası Oluşturulması İçin Genç Uydularda Boş Kapasitelerin Değerlendirilmesi” konusunun III. FORUM'da ele alınmasına karar verildi.

8. Avrasya Bilişim İş Birliği Forumu-III

Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubunun girişimi üzerine Dış Ticaret Müsteşarlığı ve TİKA idaresi Başkanlığının destekleriyle Türkiye Bilişim Derneği (TBD) tarafından düzenlenen III. AVRASYA BİLİŞİM FORUMU'na Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moğolistan, Özbekistan ve Tacikistan ile ev sahibi olarak Türkiye temsilcilerinin bilişim ve iletişim alanında faaliyette bulunan Türk firma yetkililerinin katılımıyla 4 - 5 Eylül 2003 tarihlerinde İstanbul'da Harbiye Askeri Müze Salonlarında

BİLİŞİM HAFTASI'03 etkinlikleri içinde gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda varılan sonuçlar EK - 4'te sunulmaktadır.

Bu toplantının en önemli oturumlarından birisi; Türk Telekom (TT) A. Ş. Genel Müdürü Mehmet EKİNALAN'ın yaptığı - ilgili ülkelerle TT olarak işbirliğini güçlendirme yönünde her türlü desteği vermeye hazır olduklarını belirten - konuşması ve bunun ardından da TT adına sunulan AVRASYA İNTERNET OMURGASI isimli Projeyi tanıtmaya sunuşu olmuştur.

Bu Projenin taslak bir örneği EK - 5'de yer almaktadır.

9. Türk Cumhuriyetleri Bilişim Koordinatörleri Toplantısı - I

Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu (TCBTÇG) Bilişim Koordinatörleri birinci toplantısı Ankara'da 6-7 Temmuz 2004 tarihinde yapılmıştır. Toplantıya Azerbaycan'ı temsilen Enformasyon Teknolojileri Bakanlığı Telekomünikasyon Başkanı Eflatun MEMEDOV, Kazakistan'ı temsilen Bilişim ve Haberleşme Ajansı Bilişim Müdürlüğü Başkanı Asiya JAYLAUBAYEVA, Moğolistan'ı temsilen Ulaştırma Bakanlığı Bilişim ve Haberleşme Teknolojileri Uzmanı Bademsuren BYAMBAAHUU ve Kırgızistan'ı temsilen Ulaştırma ve Telekomünikasyon Bakanlığı İletişim ve Enformasyon Bölüm Başkanı Raimbek DJARKEYEV katılmışlardır.

Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı adına yapılan konuşmalarla saat 11. 00'de açılmış olan toplantıda yapılan görüşmeler ve alınan kararlar aşağıda özetlenmiştir:

I. Açılış ve Tanışma

Dış Ticaret Müsteşarlığı Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürü Sn. Gazi BİLGİN açılış konuşmasında; kardeş ve akraba ülkelerin bilişim koordinatörlerine ve Türkiye'den toplantıya katılan kurum, kuruluş ve şirketlerin temsilcilerine katılımları için teşekkür ettikten sonra, toplantıda yapılacak çalışmaların ülkelerimiz için yararlı olmasını dilemiş ve 2000 yılında çalışmalara başlayan Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubunun ürettiği görüş ve önerilerin belirli bir olgunluğa ulaşmış olduğunu, artık bunların paylaşılmasının ve uygulamaya konulmasının gerektiğini bu bakımdan iki gün sürecek koordinatörler toplantısı sonunda bazı projelerin hayata geçirilmesi için yeni adımlar atılacağına inandığını. . . " ifade etmiştir.

Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürü Sn. Ali BOĞA ise yaptığı konuşmada; toplantıya yurt dışından ve yurt içinden katılan temsilcilere başarı dileklerini ileterek, TCBTÇG'nun faaliyetlerini DT Müsteşarlığının İnternet sitesinden takip ettiklerini, 2003 yılında Müsteşarlık olarak ihracat stratejileri konusunda bir çalışma başlattıklarını, bu kapsamda ülkemize komşu çevre ülkeler ile Türk Cumhuriyetlerini stratejik ortak ve hedef ülkeler kapsamına aldıklarını beyan etmiş ve Bilişim Koordinatörleri toplantısına başarılar dilemiştir.

TİKA Başkanlığını temsilen katılan Başkan Yardımcısı Sn. Musa KULAKLIKAYA konuşmasında tüm konuklara çalışmalarında başarı dileklerini ileterek; TİKA'nın başta Türk dillerinin konuşulduğu ülkeler ve komşularımız olmak üzere gelişmekte olan ülkelerle kültürel, sosyal, ekonomik ve ticari işbirliği için projeler geliştirmek üzere 1992 yılında kurulduğunu, halen başta Azerbaycan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan olmak üzere 12 ülkede Proje Danışmanlıklarının bulunduğunu, kurumlarının bu ülkelerdeki yasal ve kurumsal alt yapının oluşturulmasına yönelik çalışmaları desteklediğini, küreselleşen dünyada bölgesel gelişmenin bilgi paylaşımı ile mümkün olacağını, 2000 yılından bu tarafa faaliyet yürüten Çalışma Grubuna ve Bilişim Koordinatörleri toplantısına başarı dilediğini ifade etmiş, bilişim alanında işbirliğine yönelik olarak daha somut adımların atılmasını beklediğini, ülkelerimizin bilişimi yalnız kullanan değil üreten ülkeler olmasını arzuladığını ilave etmiştir.

Açılış konuşmaları tamamlandıktan sonra katılımcılar sırayla söz alarak kısaca kendilerini tanıtmışlar samimi bir hava içinde geçen tanışmayı kısa bir ara izlemiş ve bu aradan sonra çalışma programına devam edilmiştir

II. Çalışma Grubu Hakkında Sunuş

Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu (TCBTÇG) Başkanı Sn. Sami DÖNMEZ "Türk Cumhuriyetleri Bilişim Koordinatörleri Toplantısı" başlıklı sunumunu yapmadan önce ülke koordinatörlerine ve toplantıya Türkiye'den katılan temsilcilere çalışmalarının başarılı ve verimli geçmesini dileyerek, katılımcıların görüş ve önerilerini rahatça paylaşabilmeleri için toplantının dostluk ve kardeşlik ortamında geçmesini dilediğini söylemiştir. Sn. DÖNMEZ; bu toplantının Bilişim Koordinatörleriyle yapılan ilk toplantı olacağını, bunun devamının da gelmesini istediklerini, koordinatörlerin yılda en az iki defa toplanmasını düşündüklerini, her ülke koordinatörünün ülkesiyle ilgili bilişim

alanındaki gelişmeleri ve ihtiyaçları izleyeceğini, bunun da yeni projelerin hazırlanmasına katkı sağlayacağını umduğunu ifade etmiştir.

Başkan sunusunda TCBTÇG'nun bu güne kadar yaptığı çalışmalara dikkat çekerek, Grupta sadece resmi veya özel kuruluşların temsil edilmediğini, Grubun üyeleri arasında, üniversitelerden, bilişim sivil toplum örgütlerinden uzman temsilcilerin bulunduğunu ve Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri ve diğer komşu ve akraba topluluklar arasında bilişim ağı kurarak yazılım üretme, internet, e-ticaret, telekomünikasyon alanlarında karşılıklı olarak bilgi ve beceri paylaşmayı hedeflediklerini ifade etmiştir.

Çalışma Grubu Başkanı Sn. DÖNMEZ Çalışma Grubunun bu zamana kadar üç defa Bilişim İşbirliği Forumu düzenlediğini, Forumlara Türk Cumhuriyetlerinden ve bazı komşu ülkelerden katılımlar olduğunu, Grubun faaliyetlerini Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın [www. dtm. gov. tr](http://www.dtm.gov.tr) isimli web sitesinden ve [www. tubis. org. tr](http://www.tubis.org.tr) sitelerinden izlemenin mümkün olduğunu, eğer Grubun çalışmalarında bir başarı varsa üyelerin samimi gayretlerinden, başarısızlık varsa bunun da Çalışma Grubunun ulaşmayı hedeflediği ülkelerde bu zamana kadar muhatap bulamamasından kaynaklandığını ifade etmiştir.

Devamla, TÜBİTAK Başkanlığı'nın bilgisayar sistemleri üzerinde henüz kurulma çalışmaları devam eden [www. tubis. org. tr](http://www.tubis.org.tr) isimli web sitesindeki bilgi ve belgeleri Çalışma Grubunun görev alanına giren her ülkenin kendi öz dilinde yayımlamayı düşündüklerini ancak tercüme konusu ve alfabe farklılıklarına henüz çözüm bulamadıklarını söylemiştir.

Ayrıca, TCBTÇG olarak karşılıklı diyaloga çok önem verdiklerini, ülkelerimizin Bilişim Koordinatörlerinin yılda en az iki defa toplanarak işbirliği konularını görüşmelerine ve düzenlenen bilişim etkinliklerine katılımlarını gerekli gördüklerini söylemiştir.

Sn. DÖNMEZ'in sunuşunun ardından konuyla ilgili olarak Azerbaycan Temsilcisi Sn. Eflatun MEMEDOV yaptığı kısa konuşmada, her ülke kendi web sitesini kurarsa iletişim sorunu yaşanacağını, oysa müşterek site kurularak ve burada ortak dilin Rusça veya İngilizce'yi seçmemizin dil sorununu aşmamıza yardımcı olacağını belirtmiştir. TCBTÇG Başkanı bu öneriyeye verdiği cevapta; Çalışma Grubunun faaliyetlerine hedef ülkelerde bu zamana kadar bilişim koordinatörlerinin belli olmaması nedeniyle iletişim kurmakta zorlandıklarını ancak belirlenen

koordinatörler aracılığı ile iletişim kurulabileceğini, zorunlu olmadıkça her ülkenin kendi dilinin dışında başka bir dili düşünmediklerini ancak, gerekirse ülke dillerinin yanında Rusça ya da İngilizce'den birinin değerlendirileceğini ifade etmiştir.

Bu konuda diğer konuk ülke temsilcileri de, görüşlerini açıklamışlar, görüşmeler sonunda, dil sorunu yukarıda söylendiği gibi çözümlenemediği takdirde, ortak dil olarak Rusça'nın Türkiye'deki katılımcılar açısından büyük zorluk doğuracağı, buna karşılık İngilizce'nin Türkiye dışındaki ülkeler açısından da fazla sakınca doğurmayacağı, bu yüzden İngilizce'nin yardımcı dil olarak kullanılabilmesi konusunda görüş birliği bulunduğu izlenimi edinilmiştir.

III. Ülkeler Arasında Bilişim Teknolojileri Konusunda İş Birliği Olanakları Sunusu

Saat 13. 00'te kapanan sabah oturumunu yemek arası izlemiş, öğleden sonraki ilk oturumda Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Temsilcisi ve Çalışma Grubu üyesi Sn. Ahmet AYVALI "Türk Cumhuriyetleri Arasında Bilişim İşbirliği Olanakları" konulu bir bildiri sunmuştur.

Sn. AYVALI'nın yaptığı sunumda; amaçlarının ülkelerimizde bilişimin; İnternet, yazılım, eğitim, telekomünikasyon gibi alanlarda gerekli alt yapıyı kurmak, ülkelerimizi dünyada dinamik ve rekabet gücü yüksek merkezler haline getirmek olduğunu, eğitim, e-devlet, yazılım, telekomünikasyon, e-ticaret, teknokent, e-sözlük gibi ortak projelerin hayata geçirilebileceğini, ülke kanunlarının bilişim alanında mal ve hizmet üretimine olanak sağlayacak düzenlemelere kavuşturulmasının gerektiğini, aramızda hızlı, güvenilir, ucuz İnternet ağının kurulabileceğini, KOBİ'lerin ürettiği ürünlerin İnternet (TÜRK-KOBİNET) ortamında tanıtmanın mümkün olacağını, aramızda Bilişim Terimleri ve Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüklerini ortak kullanıma sunulabileceğini, bu yılın Kasım ayı içinde Azerbaycan'da yapılması düşünülen IV. Bilişim İşbirliği Forumu Programının içeriğinin yanında mali ve teknik boyutunun belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

IV. İş Birliği Olanakları ve Temsilcilerin Görüşleri

(i) Azerbaycan Temsilcisi

Azerbaycan temsilcisi Sn. Eflatun MEMEDOV; "yapılan sunulara ve söylenen görüşlere katıldığını, bilişim alanında ülkelerimiz arasında yaşanan iletişim kopukluğunun nedeninin 2004 yılı Şubat ayında ülkelerindeki Ulaşım (Rabita) Bakanlığı adının Rabita

ve Bilişim Teknolojileri Bakanlığı olarak değiştirildiğini ayrıca, bakanlarının da değiştiğini, Türkiye'deki gelişmeleri takdirle izlediğini vurgulamış ve İstanbul'da bir portal oluşturulmasını, aramızdaki işbirliği olanaklarının bu portal üzerinden verilmesini, Türkiye'nin bölge ülkelerine muhatap uydularının bulunduğunu bu uydulardan yararlanmak istediklerini, Karadeniz'den geçerek Gürcistan ve Azerbaycan'dan Çin'e kadar uzanan fiber optik kablo iletişim hattından ancak %2 oranında faydalanılabildiğini, aramızda Türkçe ve İngilizce'nin ortak iletişim dili olarak kullanılmasını önerdiğini, yazılım, özelleştirme, ülkesinde Türkiye'dekine benzer bir Telekomünikasyon Kurumunun yapılması gibi konularda Türkiye'den danışmanlık hizmeti alabileceklerini. . . " ifade etmiştir.

Sn. Eflatun MEMEDOV;

- Türkiye'de (İstanbul'da) bir merkezi portal oluşturulmasını ve ortak bilgi paylaşımının buradan yapılmasını,
- TÜRKSAT uydularındaki boş kapasitelerin toplantıya katılan ülkelere de hizmet vermesini,
- Ülkelerimiz arasındaki mevcut fiber optik kablo hattından Azerbaycan'ın da faydalanmasını,
- Bilgisayar donanımı üretiminin Azerbaycan'da yapılması konusunda işbirliği yapılmasını,
- Ülkelerinde Telekomünikasyon Kurumu oluşturulmasında danışmanlık hizmeti verilmesini,
- Telekomun özelleşmesinde danışmanlık hizmeti verilmesini,
- Uzaktan eğitim konusunda üniversitelerle işbirliği yapılmasını,
- Ortak yazılım geliştirme projesi gerçekleştirilmesini,
- Birlikte açık kaynak kodlu ofis yazılımları geliştirilmesini,
- Bilgisayar okur yazarlığını artırmak için işbirliği yapılmasını,
- Sayısal Uçurumun giderilmesinde işbirliği yapılmasını,
- İnternet erişim merkezleri kurulmasını,
- e-Ticaret'in geliştirilmesi için ortak çalışma yapılmasını önermiştir.

(ii). **Kırgızistan Temsilcisi**

Kırgızistan Temsilcisi Sn. Raimbek DJARKEYEV; "ülkelerinde ve tüm eski Sovyet (Bağımsız Devletler) Topluluklarında WINDOWS yazılımı kullanıldığını, bunda bazı boşluklar bulunduğunu ve bu boşlukların virüs girişine imkan verdiğini, program üzerinde düzeltme yapma imkanı bulunmadığını, oysa açık kaynak kodlu yazılım programının daha uygun olduğunu bildirmiş, ülkesindeki yerleşim birimlerinde özel sektöre ait İnternet kafelerin bulunduğunu, buralarda bina hizmetini devletin sunduğunu, 2000 yılında milli bilişim politikası oluşturduklarını, e-devlet, e-eğitim, e-ekonomi konularını öncelikli iş olarak belirlediklerini. . . " ifade etmiştir.

Sn. DJARKEYEV ayrıca; 2003 yılı Aralık ayında Cenevre'de yapılan "Dünya Bilgi Toplumu" zirve toplantısına Cumhurbaşkanlarının da katıldığını, bu toplantının sonuçlarından biri olarak, 2004 yılının 16-17 Kasım tarihleri arasında Bişkek'te uluslararası düzeyde bir Bilişim Konferansı düzenlemeyi istediklerini, bu toplantıyı uluslararası kuruluşların desteklediğini; Türkiye, Kazakistan, Moğolistan, Çin, Afganistan, Türkmenistan, Özbekistan, Rusya ve diğer birçok ülkenin Ulaştırma Bakanlarının bu toplantıya davet edileceğini ve davetiyelerin Ağustos ayı içinde gönderileceğini bildirmiştir.

Sn. DJARKEYEV;

- o Çeviri yapabilecek tercüme yazılımlarının geliştirilmesini,
- o e-belge (e-doküman) örnek yazılımların üretilmesini,
- o Teknokent kurulumu konusunda danışmanlık hizmeti verilmesini,
- o Bilişim güvenliği ve e-İmza uygulaması deneyiminin paylaşılmasını,

istediklerini belirtmiştir.

c. **Moğolistan Temsilcisi**

Moğolistan Temsilcisi Sn. Bademsuren BYAMBAAHUU; ". . . ülkesinde Başbakanlığa bağlı gayri resmi bir Telekomünikasyon Kurulu bulunduğunu e-ülke, uzaktan eğitim, uzaktan tıp (tele-medicine) ve tüm bu işlere hukuksal altyapının uygun hale getirilmesi konusunda çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu, Moğolistan'da Türk-Moğol iş adamlarının ortak olduğu bir yazılım

evi açmalarını istediklerini söylemiştir. Kendisine yöneltilen; 'devletiniz böyle ortak bir iş kurmaya izin verir mi' sorusuna, 1997 yılından beri DTÖ üyesi olduklarını, ülkelerinde yabancı yatırımcıların 1-5 yıl arasında hiç vergi ödemediğini, vergileri ikinci beş yılda %50 indirimli ödediklerini anlatmıştır. Ayrıca, ülkelerinin Kırgızistan ile aynı düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Sn. Bademsuren BYAMBAAHUU;

- o e-Ülke projesi için işbirliği yapılmasını,
- o Ortak uzaktan eğitim projeleri geliştirilmesini,
- o Uzaktan tıp (tele – medicine) deneyimlerinin paylaşılmasını,
- o Ülkelerinin bilişim alanında hukuksal alt yapılarının uygun hale getirilmesi için ortak çalışma grubu kurulmasını,
- o e-Devlet hizmetleri için proje danışmanlığı sağlanmasını, belirtmiştir.

(iv) **Kazakistan Temsilcisi**

Kazakistan Temsilcisi Sn. Asiya JAYLAUBAYEVA; "Kazakistan'ın bilişim altyapısının iyi durumda olduğunu, e-Devlet konusunda Türkiye'nin önemli ilerleme kaydettiğine şahit olduğunu söylemiştir. Ülkesinde; hazine işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğünü, aynı şekilde vergi işlemlerinin de elektronik ortamda yapıldığını bunu e-Devletin bir parçası olarak gördüğünü, bireysel başvuruların elektronik ortamda yapıldığını anlatmıştır. Türkiye'nin bilişim deneyimlerinden faydalanabileceklerini, ülkesinde dünyadaki mevcut teknolojinin aynısının bulunduğunu söylemiştir.

Sn. Asiya JAYLAUBAYEVA;

- o e-Devlet konusunda Türkiye'nin deneyimlerinin paylaşılmasını istediklerini ve bu konuda danışmanlık hizmetine ihtiyaç duyduklarını,
- o Yazılım Geliştirme Standartlarının belirlenmesi konusunda ortak çalışma yapılmasını istediklerini,
- o Ülkelerdeki Bilgi Erişim Merkezlerindeki bilgilerin paylaşılmasını istediklerini,
- o Bilişim danışmanlık hizmetlerine ihtiyaç duyduklarını,

- o Çağrı Merkezi danışmanlığına ihtiyaçlarının olduğunu, belirtmiştir.

Ayrıca, konuk ülke temsilcileri; SSCB'nin dağılıp ülkelerinin bağımsızlığa kavuşmasından sonra kendilerini ilk taniyanın Türkiye olması, Bilişim İş Birliği toplantılarını da Türkiye'nin düzenlemesi nedeniyle büyük yakınlık duyduklarını belirterek teşekkür etmişlerdir. Ayrıca, TİKA İdaresi Başkanlığı'na da yaptıkları davet ve ev sahipliği nedeniyle teşekkür etmişler ve önümüzdeki Kasım ayında Bakü'de düzenlenecek olan Bilişim İş Birliği Forumu'na -davet edildikleri takdirde- katılmak istediklerini ifade etmişlerdir.

(v) Yerel Katılımcıların Görüşleri

Konuk ülke temsilcilerinin konuşmalarını takiben görüş ve önerileri de alındıktan sonra TCBTÇG üyesi yerel katılımcılar, bilişim iş birliğine yönelik olarak kurumları ve Çalışma Grubu adına aşağıdaki görüşleri belirtmişlerdir.

a. KOSGEB Temsilcileri

KOSGEB temsilcileri Sn. Betül İĞDELİĞÜVENÇ, Sn. Necla HALİLOĞLU ve Mehmet AKKAYA;

- o Yazılım üretimi kuluçka merkezleri (İnkübatör) oluşturulması,
- o Girişimcilik ve uzaktan eğitim konularında iş birliği sağlanması,
- o Yazılım geliştirmede belirlenen metotların uzaktan öğrenme yöntemiyle bir web sitesi yoluyla öğretilmesi,
- o Ülke KOBİ'leri için e-ticaret web sitesi kurulması, konularında deneyim sahibi olduklarını ve destek vermeye hazır olduklarını belirtmişlerdir.

b. Tübitak (Ulakbim) Temsilcisi

TÜBİTAK (ULAKBİM) temsilcisi Sn. Onur BEKTAŞ;

- o Ortak ülke sitelerinin kurulmasında (hosting) teknik destek verilmesini,
- o Açık kaynak kodlu yazılım geliştirilmesinde teknik destek verilmesini,

- o Antivürüs çözümlerinde uygulama desteği verilmesini,
- o Uzaktan eğitim konusunda teknik destek alt yapı sağlayabileceklerini, belirtmiştir.

Türkiye Telekomünikasyon Kurumu Temsilcisi

Türkiye Telekomünikasyon Kurumu Başkanlığı temsilcisi Sn. Cem ÖZİNAL;

Ülkemizde %90 oranında telekomünikasyon piyasasını düzenleyecek ortamı sağladıklarını, Kurumlarında halen yeni çıkarılmış olan yasa gereğince e-İmza uygulanması yönetmeliklerini hazırlama çalışmalarının yapıldığını, Kurum olarak;

- o Ülkelerde bağımsız telekomünikasyon kurumları kurulması,
- o Telekomünikasyon teknik standartlarının uyumlaştırılması,
- o Lisans verme mevzuatı, konularında hazır projeleri bulunduğunu ve danışmanlık hizmeti vermeye hazır olduklarını söylemiştir.

Türkiye Zeka Vakfı Temsilci

- o Türkiye Zeka Vakfı Temsilcisi Sn. Önder ÖZDEMİR;
- o Çalışma Grubunun etkin ve verimli çalışmasını,
- o Bilişim Koordinatörlerinin sürekliliğinin sağlanmasını,
- o Çalışma grubu etkinliklerinin desteklenmesini,
- o Ortak özgün yazılım (işletim sistemi, güvenlik yazılımları, coğrafi bilgi sistemleri, ...,) geliştirilmesini,
- o Ortak yazılım evleri kurularak uygulama yazılımları geliştirmesini,
- o Ortak bilgisayar donanımı üretimi yapılmasını,
- o Danışmanlık hizmeti konularının belirlenmesini,
- o Standart veri değişimi yapılabilmesinin sağlanmasını, önermiştir

Türkiye Bilişim Vakfı Temsilcisi

Türkiye Bilişim Vakfı (TBV) Temsilcisi Sn. Tuncer ÜNEY;

- Hukuksal alt yapı, e-devlet, açık kaynak kodlu yazılım geliştirme standartları, e-imza, ..., konularında eğitim seminerleri düzenlenmesini,
- Uzaktan girişimcilik, yazılım geliştirme standartları, bilgisayar okur yazarlığını artırma konularında eğitim verilmesini,
- Açık kaynak kodla yazılım geliştirilmesi, konularında destek vermeye hazır olduklarını belirtmiştir.

f. TÜRKSAT Uyduları A. Ş. Gnl. Md. Temsilcisi

TÜRKSAT Uyduları A. Ş. Gnl. Md. temsilcisi Sn. Mustafa R. AKDOĞAN;

Bir kamu kuruluşu olan şirketlerinin; Avrasya ülkeleri arasında, işbirliği kapsamında öngörülen tüm haberleşme projelerine, sahibi buldukları Türksat 1/A, Türksat 1/C, Türksat 2/A uyduları üzerinden transmision ortamı sağlamaya hazır olduklarını söylemiştir.

Türksat A. Ş. 'nin Türksat Genişbant DVB-VSAT-IP yeni projeleri sayesinde ilgili coğrafi bölgelerde yer alan tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, bankacılık, sigortacılık şirketlerine, havayolu şirketlerine, enerji dağıtım ve iletim şirketlerine, sağlık kuruluşlarına, otellere, turizm şirketlerine, büyük alışveriş merkezlerine, gazete matbaalarına, üniversitelere ve daha pek çok kurum ve kuruluşa coğrafi şartlara bağlı kalmaksızın Türksat Uyduları üzerinden etkin, güvenilir, kaliteli ve sürekli olarak aşağıda verilen hizmetler tek bir servis paketi altında sağlayamaya, kısaca, kapsam alanındaki ülkelerin herhangi iki noktası arasında bağlantı sağlamaya hazır olduklarını belirterek, yukarıda belirtilen uydular aracılığıyla;

- İnternet Erişimi,
- Yüksek Hızlı Data Erişimi (Digital Media Streaming)
- Video Konferans
- İnternet ve Extranet Erişimi,
- Uzaktan Eğitim (Distance Learning)

- o Dosya Transferi (File Transfer)
- o Birçok Noktaya Gönderi (Multicasting)
- o VPN (Virtual Private Network)
- o VOIP (Voice Over Internet Protocol)
- o Kurumsal TV yayını,
- o Multicast, Broadcast ve Unicast Haberleşmesi,
- o hizmetleriyle birlikte, tüm Avrasya ülkelerine;
- o Uydu işletme ve haberleşme teknolojileri üzerine, eğitim ve danışmanlık,
- o Yürütülen veya yürütülmesi planlanan e-devlet, e-ülke, vb. uygulamalar sayesinde elektronik yaşama geçilebilmesi için yapılan çalışmalara dair her türlü işbirliği ve koordinasyona destek, vermeye hazır olduklarını bildirmiştir.

g. HAVELSAN Temsilcisi

HAVELSAN temsilcisi Sn. Kamil AKSOY, konuşmasında;

Kurumlarının yazılım konusunda uzman bir kuruluş olduğunu; ülkemizde askeri, sivil bazı kamu kurumlarının yanısıra özel sektöre ait sanayi kuruluşlarına da yazılım hizmeti verdiklerini, istendiğinde bu bilgi birikimlerini kardeş ülkelerle paylaşabileceklerini ifade etmiştir.

j. Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) Temsilcisi

Dış Ticaret Müsteşarlığı Temsilcisi Sn. Hüseyin DEMİR,

- o Günlük olarak Türkiye ihracatının ayrıntılı bir şekilde bilgisayar ortamında izlendiğini, çok yakın zamanda ithalatın da izlenecek hale geleceğini, ihracatçıların kayıt işlemlerini e-Birlik Projesiyle bürolarından İnternet aracılığıyla yapmaya başladıklarını, istenirse bu konularda DTM olarak danışmanlık hizmeti verebileceklerini,
- o Ülkelerimiz arasında e-Belge kullanımını temin edilerek dış ticaret işlemlerinde tek tip belge kullanılmasını,

- Ülkelerimiz arasındaki e-ticaret uygulamalarının yaygınlaştırılması konularında işbirliği yapılabileceğini, belirtmiştir.

VI – 4. BİLİŞİM İŞ BİRLİĞİ FORUMUNUN PLANLAMASI

a - Program Önerisi ve Sunumu

Toplantının ikinci gününde önümüzdeki Kasım ayında Bakü'de yapılması öngörülen 4. BİLİŞİM İŞ BİRLİĞİ FORUMU taslak programı TCBT Çalışma Grubu adına Sn. Önder Özdemir tarafından sunulmuş, Program hakkında katılımcılar tarafından yönlendirilen sorular cevaplandırılmıştır.

b - Programla İlgili Görüş ve Öneriler

Önceki oturumda sunulan taslak program tartışmaya açılmış ve TCBTÇG üyesi Sn. Necdet KESMEZ tarafından yönetilen oturumda uzun görüşmelerden sonra bir örneği EK-2'de yer alan taslak oluşturulmuştur.

Bununla beraber hazırlanan bu yeni program taslağının Türkiye ve Azerbaycan temsilcileri tarafından yapılacak değerlendirmelere göre kesinleşmesinin gerekli ve yararlı olacağı hususunda görüş birliğine varılmıştır.

VII – KARARLARIN OKUNMASI VE KAPANIŞ

TCBT Çalışma Grubu Başkanı Sami Dönmez, bu ana kadar yapılan görüşmeler esnasında katılımcıların değerli katkıları için teşekkür ederek alınan kararları okumuştur:

Bilişim Koordinatörleri toplantılarının yılda en az iki defa yapılması,

Bundan sonraki toplantının önümüzdeki Kasım ayında düzenlenecek olan 4. Bilişim İş Birliği Forumu sırasında yapılması,

Koordinatörler toplantısının yenisinin ne zaman yapılacağına gelecek toplantıda belirlenmesi,

Ülkelerimiz arasında bilişim konusundaki haberleşmelerin Bilişim Koordinatörleri aracılığıyla yapılması,

Koordinatörlerin duyuracakları yeni gelişme olmasa bile, her ay bir e-posta göndermeleri,

Bilişim etkinliklerinin Koordinatörler aracılığıyla duyurulması,

Ortak haberleşme dili olarak -şimdilik- İngilizce dilinin kullanılması,

Bu toplantıda yapılan görüşmelere ilişkin Toplantı Notu'nun Türkçe ve Rusça olmak üzere, elektronik ortamda ve yazılı olarak TİKA Başkanlığı aracılığıyla katılımcılara gönderilmesi hususları karara bağlanmıştır.

Konuk ülke temsilcilerinin teşekkür konuşmalarının ardından Bilişim Koordinatörleri Birinci Toplantısına son verilmiş ve Azerbaycan temsilcisi ile 4. Bilişim Forumu hakkında aşağıdaki görüşmeye geçilmiştir.

10 - BAKÜ'DE DÜZENLENECEK OLAN IV. FORUMUN ÖN TOPLANTISI

Bakü'de gerçekleştirilmesi planlanan, 4. BİLİŞİM İŞ BİRLİĞİ Forumu'nun düzenleyicisi iki ülke temsilcileri olarak Azerbaycan Temsilcisi Sn. Eflatun MEMEDOV ile TCBTÇG Başkanı ve Çalışma Grubu Yürütme Kurulu Üyeleri 7 Temmuz 2004 tarihinde Ankara'da bir toplantı yaptılar. Bu toplantıda yapılan görüşmeler ve alınan kararlar aşağıda özetlenmiştir:

- o Sn. Eflatun MEMEDOV, Bilişim İşbirliği Forumu'nun Bakü'de düzenlenmesi konusunda, Devlet Bakanımız Sn. Kürşad TÜZMEN tarafından Azerbaycan Başbakanına gönderilen mektubun hangi aşamada olduğu hususunda Bakü'ye dönmesinden sonra bilgi vereceğini ifade etmiştir.
- o İşbirliği Forumunun bu kez Bakü'de düzenlenmesi halinde Bilişim konusunda çalışmakta olan kamu ve özel kuruluşlarla üniversitelerin Forumu davet edilmelerinin gerekli ve yararlı olacağı konusunda görüş birliğine varılmıştır.
- o IV. FORUM Programının; bu toplantıda belirlenen taslak program ilgili ülkelerdeki bilişim çevrelerine sunulduktan ve cevapları alındıktan sonra, Sn. MEMEDOV'un ülkesine ilişkin bildireceği görüşler esas alınarak kesinleşmesi görüşü benimsenmiştir.

10. Forum sırasındaki konaklama (otel) giderlerinin -toplam sayı 40 kişiyi geçmeden- yarısının ücretleri Türkiye, diğer yarısının da Azerbaycan tarafından karşılanmasının uygun olacağı hususunda görüş birliğine varılmıştır.

11. FORUM'da; yemek, yerel ulaşım, iletişim, salon temini, simültane tercüme gibi hususların Azerbaycan tarafından temin edilebileceği öğrenilmiştir.

12. Foruma Türkiye dışındaki ülkelerden katılacak temsilcilerin Bakü'ye geliş-dönüş yol giderleri, ülke başına 4 kişiyi aşmamak üzere, TİKA tarafından karşılanacağı, Türkiye'den katılacak temsilcilerin yol giderleri ise kendileri veya bağlı oldukları kurum ve kuruluşlar ya da TİKA tarafından karşılanacağı beyan edilmiştir.

Bu toplantıda hazır bulunanlar aşağıda gösterilmiştir.

- o **Azerbaycan:**, Enformasyon Teknolojileri Bakanlığı Telekomünikasyon Başkanı Eflatun MEMEDOV,
- o **Türkiye,** TCBTÇG Başkanı Sami DÖNMEZ, TCBTÇG Yürütme Kurulu Üyeleri Ahmet AYVALI, Hüseyin DEMİR, Necdet KESMEZ, Nuray KIZILDAG, Önder ÖZDEMİR,

11. TÜRK CUMHURİYETLERİ BİLİŞİM İŞBİRLİĞİ FORUMU IV

Büyükelçinin davetine katılım; 14 Aralık 2004 günü saat 12. 00'de Büyükelçilik'te Türk heyetine verilen resepsiyona katılım sağlanmış, Elçilikte Azerbaycanlı görevliler de hazır bulunmuşlardır. Büyükelçi Sn. Turan Moralı; programı incelediğini, seçilen konuları beğendiğini, TİKA'nın Azerbaycandaki projelerini tamamlamasının yararlı olacağını, DTM'nin iki ülke arasındaki KEK toplantısını daha fazla geciktirmeden yapmasının uygun olacağını vurgulamış, Bakanımızın Türk İşadamlarıyla yaptığı Azerbaycan programına da katıldığını beyan eden Büyükelçi ziyaretin başarılı geçtiğini ifade etmiştir.

Ziyaretler; Forum Programı, sabah saat 9. 30'da Haydar Aliyev'in anıtını ziyaret ve çelenk konulması ve saygı duruşunu müteakiben, şehitler hıyabanını ziyaret ve çelenk konulmasının ardından saat 11. 00'de Hyatt Regency otelde sürdürülmüştür.

Açılış konuşmaları; Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Gurubu Başkanı Sami Dönmez, Türkiye Bilişim Derneği Başkanı Rahmi Aktepe, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanı Hakan Fidan, Dış Ticaret Müsteşarı Tuncer Kayalar adına Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürü Gazi Bilgin, Rabıta ve Telekomünikasyon Teknolojileri Nazırı Prof. Dr.

Ali Abbasov adına Rabita Nazırlığı Telekomünikasyon Başkanı Eflatun Memmedov tarafından yapılmıştır.

Açılış Konuşmaları ve **Sürdürülebilir Kalkınmada Bölgesel Kaynaklar, Bilişim Teknolojilerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi ve İşbirliği Modelleri** oturumu sırasında aşağıdaki görüş ve öneriler açıklanmıştır;

1. Bilişim teknolojilerinden en üst düzeyde yararlanmak için ülkelerimizde ve ülkelerimiz arasında bilgisayar ağları (fiber optik/uydu) yaygınlaştırılmalı ve bilgisayar eğitimine gereken önem verilmelidir.
2. Ülkelerimizde sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı temin etmek amacıyla bölgesel kaynaklar yeniden değerlendirilmeli ve küreselleşen dünyaya entegrasyonumuz için bilişim teknolojilerinin sunduğu hizmetler paylaşılmalıdır.
3. Ülkelerimizin bilişim teknolojilerini kullanan ülkeler olmalarının yanında giderek bu teknolojileri üreten, pazarlayan ülkeler olmasına çalışılmalı, bu amaçla alt yapı yatırımlarının tamamlanması için bilgi ve beceri değişimine gidilmelidir.
4. Türk Cumhuriyetleri ve akraba toplulukların bilişimcileri, üç ayda bir de olsa video konferans yoluyla görüşmeleri temin edilmelidir
5. Ülkelerimizde bilişim sektörüne yatırım yapacak olan firmalara fırsat eşitliği tanınmalı ve bölgemizde ortak yatırımlar ve ticaretin gelişmesi özendirilmelidir.

Öğleden sonraki oturum **İşbirliği Arayışları ve Firma Sunumlarına** ayrılmış burada; İstanbul Consulting Information Technologies temsilcisi “i-bekçi, bilgi iletişimi ve güvenliği uygulamaları”, Sybersoft firması temsilcisi “e-Devlet uygulamalarında güvenlik ve ölçeklenebilirlik”, Türksat A. Ş. temsilcisi “Türksat A. Ş. ’nin misyonu ve vizyonu” konusunda şirketin kurulması, üstlendiği görevler, sunduğu hizmetler ile Türk Cumhuriyetlerinde ve diğer komşu ülkelerle ortaklaşa yapılabilecek işbirliği hakkında bilgi sunmuşlardır. Türksat A. Ş. temsilcisi diğer Türk Cumhuriyetlerinden katılan temsilcilerle görüşme fırsatı bulmuş, Türksat A. Ş. ’nin yürüttüğü projeler incelemeye değer bulunmuştur. Firmalarımızın Azerbaycanlı firmalarla görüşmeleri program süresince de devam etmiştir. İlk gün Hyatt Regency otel toplantı salonunda yapılan açılış konuşmaları, birinci oturum ve firma sunularının ardından 16-17 Aralık 2004 tarihlerinde Grand Hotel Europe toplantı salonunda devam edilmiştir.

Teknoloji Geliştirme Olanakları Oturumu; konuşmacıların somut işbirliği önerileriyle daha anlamlı hale gelmiş ve ileriye yönelik çalışmalar için bir vizyon çizerek geleceğe yönelik ümit ışığı vermiştir. Yapılan konuşmalarda;

1. Teknoparkların, bilgi çağında yüksek öğretimin yeni konumunu da gösteren en önemli unsurlardan biri olduğu,

2. Özellikle Avrupa Birliği önceliklerinde de yer aldığı üzere, bölgesel ölçekli ağ yapıları ortak hedeflerin gerçekleştirilmesinde önemli araçlardan biri olduğu,

3. ODTÜ-Teknokent ülkemizde ilk bilim parkı olarak halen 132 şirkete ve 1400 araştırmacıya hizmet sunduğu, üniversiteden öğretim üyelerinin etkin katılım ile 400'e yakın araştırma ve yazılım geliştirme projesinin sürdürüldüğü,

4. 6. çerçeve programı kapsamında yürütülen IRC-Anatolia projesinin, www.irc-anatolia.org.tr özellikle Orta Asya ülkeleri KOBİ'leri ve üniversitelerin ücretsiz hizmet alabileceği bir yapıya sahip olduğu,

5. Bölge ülkeleri arasında faaliyette olan bilim parkları ve kuluçka merkezleri arasında acilen bir ağ oluşturulması ve bölge ülkeleriyle mevcut birikimlerin paylaşmasının yararlı olacağı, bilişim hizmetlerinin standartlaştırılması gerektiği, kişisel bilgilerin yasa ile güvence altına alınmasının uygun olacağı vurgulanmıştır.

e-Eğitimde Ortak Çalışmalar Oturumunda; e-Toplumun başarısı için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerisinin formal ve informal eğitim yoluyla kazanılacağı, öncelikle bilgisayar okur-yazarlığının önemli olduğu,

Uzaktan eğitim yoluyla örgün öğretimde yer alan kapasite sorununun ortadan kaldırılmış olduğu, Ahmet Yesevi Üniversitesinde internet ortamında Oğuz Lehçesi ile konuşan topluluklar için Türkiye Türkçesiyle uzaktan eğitim verildiği, diğer Türk Lehçeleri için de çalışmaların devam ettiği,

Tacikistan'da e-Devlet çalışmalarına başlandığı, altyapının yetersiz olduğu, Tacik dilinin morfolojik analizi ve otomatik çevirisinin yapılması konusunda desteğe ihtiyaç duyulduğu,

Kırgızistan'da;

e-Devlet

e-Eğitim

e-Ekonomi

konularının önemli olduğu, Kırgız dilinde yazılımların geliştirilmesi, insan kaynaklarının yetiştirilmesi ve eğitim portalinin oluşturulması gerektiği,

Moğolistan'da yerleşim alanının geniş, nüfusun az ve dağınık olması nedeniyle Bilişim Teknolojilerine daha fazla ihtiyaç duyulduğu, internet bağlantılarının yeterli düzeyde sağlanamadığı ifade edilmiş ve işbirliği önerilmiştir.

Ortak Dil ve Kültür Oturumunda;

1. Türk Dünyasında ortak iletişim dilinin kurulması için öncelikle Türk Lehçelerinde terim birliğine gidilmesinin gerektiği,
2. Bölge ülkeleri arasında ortak bir iletişim dilinin oluşturulması yolunda öncelikle çeşitli lehçelerdeki ortak söz varlıklarının ortaya çıkarılmasının gerektiği,
3. Yalnızca dil ve terim konularının ele alınacağı özel bir toplantı yapılmasının yararlı olacağı,
4. Akraba dillerde yazılmış metinlerin bir dilden diğer bir dile çevrilmesinin, çeviri programı ile değil aktarma programı adı verilebilecek daha kolay bir yazılımla gerçekleştirilebileceği,
5. Türkiye Türkçesi ile Azeri, Kırgız, Kazak, Özbek ve Türkmen Dilleri Arasında Otomatik Çeviri konusunun çeşitli açılardan olumlu ve yararlı sonuçlar doğurabilecek bir projeye dönüştürülmesinin uygun olacağı,
6. Azeri Yazım denetiminin otomatik çeviri programlarının uygulanmasında yararlı olacağı,
7. Bölge ülkelerindeki ortak kültürel varlıkların elektronik ortama geçirilmesinin gerek ülkeler arasındaki ilişkileri artırmak ve gerek gelecek kuşakların kültürel mirastan yararlanmalarını sağlamak açısından çok yararlı olacağı, bu konuda ortak bir proje geliştirilmesinin uygun olacağı,
8. Dil ve bilişim konusundaki ortak çalışmalar için bir Merkez kurulmasının yararlı olacağı,

9. Bölge ülkelerinde yapılmış ve yapılmakta olan sözlük çalışmalarının uzmanlardan oluşacak ortak bir toplantıda ele alınmasının yararlı olacağı

ifade edilmiştir.

e-Ülke Hedefine Doğru Oturumunda; e-ülke'nin toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamına olan katkıları vurgulanmış, geniş bant uydu hizmetlerinin önemi ve bilişim ağlarının yaygınlaşmasının e-ülkeye sağlayacağı kolaylıklar üzerinde durulmuştur. Mobil telefon teknolojilerindeki hızlı gelişime ve değişime dikkat çeken konuşmacılar, bilişim sektörünün rekabete açılmasıyla serbest pazarda fiyatların tüketici lehine gelişeceğini, özel sektöre altyapı hizmetlerinin yapım ve işletilmesinde yetki verilmesinin uygun olacağını vurgulamışlardır. Türk Cumhuriyetleri arasında bilgi birikimi ve uzman değişimini sağlayacak, bilişim sektöründe standartları belirleyecek ortak bir "Eğitim Merkezi" kurulmasının yararlı olacağını, bu bağlamda geliştirilen ve başarısı uygulama sonucu netlik kazanmış projelerin paylaşılmasının kolay olacağını ifade etmişlerdir.

Türk Cumhuriyetleri IV. Bilişim İşbirliği Forumu yerel basın-yayın organlarında ilgiyle takip edilmiş ve Çalışma Grubunun yurt dışında ilk defa gerçekleştirdiği bir faaliyet olması nedeniyle de yapılan sunuların kitap haline getirilmesi için çalışmalar başlatılmıştır.

12. Bilişim İşbirliği Forumu IV Sonuç Bildirgesi

15-17 ARALIK 2004/BAKÜ

Azerbaycan Rabıta ve Enformasyon Teknolojileri Nazırlığı ile Türkiye Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Türkiye Bilişim Derneği tarafından ortaklaşa düzenlenen Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu **IV. Bilişim İş Birliği Forumu** Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moğolistan, Tacikistan ile Türkiye'den bilişim ve iletişim alanında faaliyette bulunan Kamu Kurumları, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları ile bazı özel sektör firma temsilcilerinin katılımıyla 15-17 Aralık 2004 tarihlerinde Bakü'de gerçekleştirilmiştir

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Merhum Haydar Aliyev' in mezarında saygı duruşu ve Şehitlik Hıyabanını Ziyaret ile başlayan program süresince ;

- Sürdürülebilir Kalkınmada Bölgesel Kaynaklar, Bilişim Teknolojilerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi
- Teknoloji Geliştirme Olanakları,
- E-Eğitim’de Ortak Çalışmalar,
- Ortak Dil ve Kültür,
- E-Ülke Hedefine Doğru

başlıklarını taşıyan beş ayrı oturumda 44 bildiri sunulmuş olup, bu oturumlarda ileri sürülen görüş ve öneriler raportörlerin hazırladığı notlarla kayda geçirilmiştir.

Başta Azerbaycan Rabıta ve Enformasyon Teknolojileri Nazırlığı olmak üzere düzenleyici tüm kurum ve kuruluşlara şükranlarını ifade eden katılımcılar;

- Toplantılarda çok yararlı görüş ve düşüncelerin ortaya konulduğunu,
- Ülkelerimizde Bilişim Toplumu ile ilgili emellerin ve e-devleti oluşturma yolundaki çabaların kuvvetlendiğini,
- İleri sürülen proje önerilerinin ülkelerinde, yetkili makamlarca irdelenmesi ve hayata geçirilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği

hususlarında görüş birliğine varmışlar ve **V. Bilişim İşbirliği Forumu’** nun daha sonra yapılacak yazışmalar sonunda belirlenecek farklı bir ülkede yapılmasını karar altına almışlardır.

Gelecek V. Forumu ev sahipliği yapmayı toplantı dışında teklif eden Ahmet Yesevi Üniversitesi ile Tacikistan temsilcilerinin görüşlerinin değerlendirileceği kayda alınmıştır.

III. YAPILMAKTA ve YAPILACAK OLAN ÇALIŞMALAR

1. Bilişim Alanında Kamu Kurum ve Kuruluşları Arasında Bilgi ve Deneyim Paylaşımı

Yapılan tespitlere göre ülkemizin bilişim alanında Türk Cumhuriyetlerinden daha ileride olduğu görüldüğünden, konuya ilişkin çalışmaların, kamu kuruluşlarımızdan ilgili ülkelerin kamu kuruluşlarına doğru yürütülmesi uygun bulunmuştur.

Bu amaçla, ülkemizin kamu kurum ve kuruluşlarında geliştirilerek başarıyla kullanılan ve Türk Cumhuriyetlerinde yararlanılması mümkün görülen, fikri mülkiyet hakları doğrudan devlete ait olan Bilişim Projelerinin, uygulama yazılımlarından uygun bulunacakların belirlenerek ilgili ülke kuruluşlarına transfer edilmesinin sağlanması.

Yapılan araştırmalarda;

- Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü,
- Adalet Bakanlığı Adli Sicil Genel Müdürlüğü,
- Türkiye İş Kurumu Başkanlığı,
- Dış Ticaret Müsteşarlığı,

uygulama yazılımlarının yukarıda belirtilen tanımlara uygun olduğu ve istenirse bunların Türk Cumhuriyetlerine uyarlanmasına kuruluşlarınca izin verilebileceği öğrenilmiştir.³

2. Türk Cumhuriyetleri Ortak WEB Sitesi Projesi

Ülkemiz ve diğer Türk Cumhuriyetleri arasında bilişim alanında başlamış olan ilişkilerin geliştirilmesini, sıcak ve canlı tutulmasını sağlamak amacıyla; TÜBİTAK-ULAKBİM ve Dış Ticaret Müsteşarlığı bilgisayar alt yapısından faydalanarak www.tubis.org.tr isimli WEB Sitesi oluşturulması çalışmalarına başlanmış bulunmaktadır.

Ancak, ülkelerin kendi dillerinde bilgi girilmesi ve ülkelerdeki görevlilerle etkileşimli haberleşmeyi sağlayabilecek alt yapı

³ Bu tespitler adı geçen Kuruluşların Bilgi İşlem Merkezi yetkilileriyle yapılan ön görüşme sonuçlarıdır. Bunlar Kuruluşlar için bir taahhüt anlamına gelmemektedir.

konusunda herhangi bir çalışma yeterli kaynak olmayışından yapılamamaktadır.

İletişim dili olarak İngilizce ve Rusça'dan kaçınılarak, her ülkenin kendi öz dili ve Latin Alfabesi kullanılarak gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Konuya ilişkin olarak hazırlanan taslak Proje EK - 6'da sunulmaktadır.

3. Türk Cumhuriyetlerine Yönelik Telekomünikasyon Eğitimi Projesi.

Telekomünikasyon Kurumu Başkanlığının telekomünikasyon hizmetlerinin denetimi ve düzenlenmesi konusunda Türk Cumhuriyetlerinin ihtiyaçları çerçevesinde bir eğitim hizmeti vermesi üzerinde durulmaktadır. Telekomünikasyon Kurumu Başkanlığı bu projeyi başkaca desteğe ihtiyaç duymaksızın tamamıyla kendi imkanlarıyla gerçekleştirmeye çalışacaktır

4. Avrasya İnternet Omurgası Projesi

Önemi nedeniyle, Projenin başlaması, yürütülmesi ve sonuçlandırılması aşamalarını izleyerek, karşılaşılan sorunlar ve çözümleri konusunda ilgili makamlara konuyu iletme. Önceki yıllarda değişik ortam ve zamanlarda; Ulaştırma ve Devlet Bakanlarının bizzat kendilerince uygun buldukları kamuoyuna duyurulan, 2003 Eylül ayında da Türk Telekom Genel Müdürlüğü tarafından Türk Cumhuriyetleri yetkililerine tanıtılan bu Projenin en kısa zamanda hayata geçirilmesinde büyük fayda umulmaktadır.

Bu Projenin gerçekleşmesini Türkiye tarafının istediği kadar, diğer ülkelerin yetkilileri de istemektedir. Bununla ilgili taslak proje EK - 5 de yer almaktadır.

5. Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Koordinasyon Kurulu Projesi.

Bu proje ile Türk Cumhuriyetlerinde TCBTÇG Benzeri Bir Grubun Kurulmasını Sağlamak veya Çalışma Grubunun işbirliği konusunda muhatabı olacak makamın belirlenmesi amaçlanmaktadır. Zira halen Türk Cumhuriyetleriyle Bilişim alanında işbirliği görüşmelerini yapmadaki en büyük zorluk karşı ülkelerde resmi bir muhatap bulunamamasıdır. . Çalışma Grubu olarak, Türk Cumhuriyetleriyle istenilen düzeyde işbirliği tesis edemeyişimizin önde gelen nedenlerinden biri olarak bizim diğer ülkelerdeki muhatabımızın belirlenmemiş olduğunu düşünmekteyiz. Bunun için, bölge ülkelerinin bizzat Devlet

Başkanlarına Devlet Bakanlığımız aracılığıyla resmi mektup gönderilerek muhatabımızın belirlenmesi talep edilmiştir.

. Konuya ilişkin proje önerisi EK – 7’de sunulmaktadır.

6. TCBT Çalışma Grubunun Sekreteryaya Projesi.

2000 yılı sonlarında kurulmuş olan, kamu ve özel sektörden çeşitli kurum ve kuruluşları bünyesinde toplayan bugüne kadar çeşitli projeler hazırlamış ve üçü uluslar arası olmak üzere geniş katılımlı seminer ve konferanslar düzenlemiş olan Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu’nun halen sabit bir çalışma yeri, tam veya yarı zamanlı bir çalışanı bulunmamakta; yazım, basım, haberleşme, arşivleme gibi önemli hizmetler ÇG üyelerinin kişisel çabaları ve katılımcı kuruluşların yardımlarıyla imece yöntemiyle yürütülmektedir. Bu durum zaman zaman aksaklıklara ve gecikmelere sebep olabilmekte ve ÇG’nin sarf edilen emekle orantılı bir etkinlik göstermesine engel teşkil etmektedir.

Bu eksikliğin giderilmesi için Dış Ticaret Müsteşarlığı ve TİKA İdaresi Başkanlığı nezdinde girişimlerde bulunulmuştur. Bu ihtiyaçlar adı geçen makamlarca da kabul ve teslim edilmekle beraber başta çalışma yeri olmak üzere olanakların müsait olamaması nedeniyle bugüne kadar olumlu bir sonuca varılamamıştır. .

IV. EKLER :

EK :1

1 - Çalışma Grubunu Oluşturan Kurum ve Kuruluşlar ve Temsilcileri

	KURUM	TEMSİLCİ	
KAMU KURUM ve KURULUŞLARI	Dış Ticaret Müsteşarlığı	Sami DÖNMEZ ÇALIŞMA GRUBU BAŞKANI Hüseyin DEMİR, Saadet İNCİ, Ramazan YANAR	
	Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA)	Nuray KIZILDAĞ TİKA	
	Ulaştırma Bakanlığı	Mustafa KESKİNKILIÇ Erkin GÜNER	
	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Muammer ÇAĞRITEKİN	
	Türk Telekom A. Ş.	Ali Rıza ÇALIŞKAN Osman Selami BUDAK	
	Telekomünikasyon Kurumu	Doç. Dr. Mustafa ALKAN, Şükran AYTEKİN, M. Cem ÖZİNAL	
	TÜRKSAT A, Ş.	Mustafa Reşit AKDOĞAN	
	TÜBİTAK	Doç. Dr. Tuğrul YILMAZ	
	KOSGEB Başkanlığı	Betül İGDELİGÜVENÇ	
	Türk Dil Kurumu Başkanlığı	Belgin AKSU	
	ÜNİVERSİTE	Bilkent Üniversitesi	Doç. Dr. Mustafa AKGÜL
		Doğu Akdeniz Üniversitesi	Doç. Dr. Atilla Elçi
Hacettepe Üniversitesi		Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU	

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	Türkiye Bilişim Derneği	Ahmet AYVALI, Önder ÖZDEMİR
	Yazılım Sanayicileri Derneği	Murat KASAROĞLU
	TÜBİSAD	Ata Sait BEKTİMUR
	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı	Aykut GÖKER Zeynep ERTÜRK
	Türkiye Bilişim Vakfı	Tuncer ÜNEY Dr. Aydın KOLAT
	Türkiye Zeka vakfı	Necdet KESMEZ
ÖZEL SEKTÖR	HAVELSAN	Alpaslan KULOĞLU
	SEMOR A. Ş	Nezih KULEYİN

2.- Forum-I Ortak Görüşler

24 - 25 Ekim 2001 tarihleri arasında İstanbul'da Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu, Türkiye Bilişim Derneği ve Türkiye Bilişim Vakfı tarafından düzenlenen 'Türk Cumhuriyetleri Bilişim Sivil Toplum Kuruluşları Forumu' Ortak Görüşleri;

- 1) *Türk Cumhuriyetleri Bilişim Sivil Toplum Kuruluşları Forumu'nun sürekli bir yapıya kavuşturulması hususunda görüş birliğine varılmış ve bu toplantıların her yıl düzenli olarak yapılması istenmiştir.*
- 2) *Türk Cumhuriyetleri arasında, bilişim alanında bir Danışma ve Koordinasyon Kurulu oluşturulması hususu dile getirilmiş ve bütün katılımcılar tarafından uygun görülmüştür. Kurul çalışmalarının alt gruplar ve sektörler halinde yürütülmesi benimsenmiştir.*
- 3) *BT konusunda Türk Cumhuriyetleri arasında müşterek bir veri tabanı oluşturulması önerilmiş ve uygun görülmüştür.*
- 4) *Azerbaycan delegesi tarafından 13-14 Aralık 2001'de Bakû'de düzenlenecek olan BT etkinliklerine tüm Türk Cumhuriyetleri davet edilmiştir.*
- 5) *Türkiye'nin sivil toplum kuruluşları konusundaki deneyiminin bölge ülkelerine aktarılması önerilmiş ve bu konuda mutabık kalınmış olup Türkiye Bilişim Derneği'nin bu çalışmayı başlatması uygun görülmüştür.*
- 6) *Türkiye'nin sahip olduğu uydular aracılığı ile bölge ülkelerinin dünyaya açılmasının sağlanması katılımcı ülke temsilcilerince istenmiştir.*
- 7) *Bilişim alanında internette ortak bir WEB Sitesi kurulması uygun bulunmuş ve bu sitedeki metinlerin katılımcı ülkelerin her birinin ana dilinde olması benimsenmiştir.*
- 8) *Önemli projelerin uygulanmasında ülkeler arası bir "Görev Gücü" oluşturularak işbirliğinin güçlendirilmesi uygun görülmüştür.*
- 9) *e-Devlet konusunda çeşitli katılımcı ülkelerde yürütülmekte olan çalışmalarda somut işbirliğine gidilmesi kararlaştırılmış ve Havelsan A, Ş'nin bu konudaki önerisi memnuniyetle karşılanmıştır.*

10) Bilgi Teknolojileri alanında katılımcı ülkelerin mali kaynaklarının yetersiz kalması nedeniyle BT üretiminde güç birliğine gidilmesinin yararlı olacağı anlaşılmıştır.

11) Büyük Bilişim Projelerin geliştirilmesinde uluslar arası kuruluşlardan finansman sağlanmasının önemi vurgulanmıştır.

12) Ülkeler arasında bir bilgi otoyolu kurulması gerekli olduğundan bu konudaki çalışmalara vakit geçirilmeden başlanması kararlaştırılmıştır.

13) Eğitim alanında BT'den yararlanılmasının önemi vurgulanmıştır.

14) Projelerin hükümetler düzeyinde ele alınması için gerekli girişimlerde bulunulması üzerinde durulmuştur.

15) Telekomünikasyon Kurumu'nun (Türkiye), bölge ülkelerine yönelik eldeki imkanlar ve ülkelerin ihtiyaçları çerçevesinde telekomünikasyon konusundaki eğitim hizmetini verebileceği yolundaki önerisi memnuniyetle karşılanmıştır.

16) Türk Cumhuriyetlerinin Bilişim alanında gerçekleştirecekleri etkinliklerin sürekli ve düzenli olarak birbirlerine duyurulmasının önemi vurgulanmıştır.

17) Bilişim alanında öğretmen eğitimi ile ilgili bir çalışma grubu kurulması uygun bulunmuştur.

18) Türk Cumhuriyetlerindeki mevcut sivil toplum örgütleri/meslek kuruluşları arasında daha sıkı bir işbirliği sağlanması için her ülke temsilcisinin kendi ülkelerindeki bu tür kuruluşların isim, adres, telefon ve e-posta adreslerinin Türkiye Bilişim Derneği'ne bildirmeleri kararlaştırılmıştır.

19) Türk Telekom A. Ş. , finansman sağlanması koşuluyla aşağıdaki somut proje önerilerini sunmuştur.

a) Türkiye'nin elde ettiği bilgi birikimi ve deneyimlerden yararlanarak uluslar arası iletişim standartlarının bölge ülkelerine aktarılması,

b) İnternet Omurgası konusunda bölgeye yönelik projelerin gerçekleştirilmesi,

c) Türk Telekomun mülkiyetinde bulunan uydulardan Multi Media uygulamalarının aktarılması ve Transponder tahsisi.

d) Türk Cumhuriyetleri katılımcılarının ülkelerine döndüklerinde bu forum çalışmalarını hakkında bilgi aktarmak üzere geniş katılımlı toplantılar yaparak, edinilen izlenimlerin TİKA aracılığı ile katılımcı ülkelere duyurulmaları kararlaştırılmıştır. Bu forumda ileri sürülen görüş ve öneriler ile varılan sonuçların bütün katılımcı ülkeler tarafından dikkatle izlenmesi gereği üzerinde görüş birliğine varılmıştır.

3 - Forum- II Ortak Görüşler

Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri (TCBT) Çalışma Grubu'nun. etkinlikleri çerçevesinde Türkiye Bilişim Derneği ve Türkiye Bilişim Vakfı tarafından, T. C. Devlet Bakanlığı'nın himayeleri ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi (TİKA) Başkanlığının destekleri ile 14 - 17 Ekim 2002 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenmiş olan '**Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Forumu - II**' sırasında **Telekomünikasyon, İnternet, Yazılım ve Eğitim** olmak üzere 4 ayrı Alt Çalışma Grubunda ve Türkiye tarafından sunulan **e-Ülke Projesi** üzerinde yapılan çalışma ve görüşmeler sonunda, Forumu katılmış olan **Azerbaycan, Gürcistan, Kırgızistan, Özbekistan, Moğolistan, Tacikistan ve Türkiye**'nin yetkili makamlarına istişari görüş olarak sunulmak üzere aşağıdaki Ortak Görüşlere ulaşılmıştır.

I- TELEKOMÜNİKASYONLA İLGİLİ KONULAR

- o Telekomünikasyon regülasyonu alanında, üye ülkelerin gerekli görülen konularda işbirliği yapmalarının uygun olacağı görüşüne varılmıştır.
- o Telekomünikasyonla ilgili özelleştirme politikaları konusunda bilgi ve deneyim paylaşımının yararlı olacağına karar verilmiştir.
- o Telekomünikasyonla ilgili ticari konularda işbirliğinin geliştirilmesi hususunda mutabık kalınmıştır. Özellikle telekomünikasyonda kullanılan teçhizat ve kabloların (fiber optik, bakır, koaksiel, data kabloları vs.) imalatı ve montajı ile işletmecilik konusunda Türkiye'nin deneyimlerinden yararlanılması hususunda görüş birliğine varılmıştır.
- o Kalite ve rekabet ortamı göz önüne alınarak katılımcı ülkelerin İnternet trafiğinin TÜRKSAT uyduları üzerinden de dünyaya açılması imkanlarının araştırılması kararlaştırılmıştır.
- o İnternet, mobil iletişim ve telekomünikasyon teknolojileri konusunda ortak çalışmalar yapılmasının yararlı olacağı fikri benimsenmiştir.

Katılımcı ülkeler arasında İnternet üzerinden sağlıklı ve etkili bir iletişim ortamının tesis edilmesi kararlaştırılmıştır

II- İNTERNET'LE İLGİLİ KONULAR

Üye Ülkelerde İnternet kullanımının yaygınlaştırılması için **Halk Bilgi Merkezleri'** adı verilebilecek ortamlar oluşturulması yoluyla, evinde veya işyerinde bilgisayar bulunmayan kişilere İnternet'e erişim olanağı sağlanmasının yararlı olacağı görüşü benimsenmiştir.

TC. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde yer alan KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) tarafından **Kobi-Net** projesi çerçevesinde Türkiye'de organize sanayi bölgelerinde kurulmuş olan **İnternet Odaları'** yaklaşımı örnek alınarak diğer katılımcı ülkelerin de **Kobi-Net** projesinin kapsamına dahil edilmesinin üzerinde durulmasına karar verilmiştir.

Halk Bilgi Merkezleri' ve **Kobi-Net İnternet Odaları** yaklaşımlarının tek proje kapsamında ele alınmasının yerinde olacağı düşünülmüş ve söz konusu proje çerçevesinde ihtiyaç duyulan donanım ve yazılım için Türkiye'deki kamu ve özel kuruluşlardan destek sağlanması, buna karşılık çalışma yeri, personel ve İnternet erişiminin katılımcı ülke tarafından temin edilmesi ilkesi üzerinde görüş birliğine varılmıştır.

Üye ülkeler arasında daha hızlı ve güvenilir bir İnternet bağlantısı sağlanması konusunda Türkiye'de başlatılmış olan çalışmalara hız verilmesi hususunda görüş birliğine varılmıştır.

Türkiye'de başlatılmış olan üye ülkelerin katılımına açık ortak Web Sayfası projesi ile ilgili çalışmalar memnuniyet verici bulunmuştur. Bu bağlamda; Web Sayfasının düzenlenmesi ve genel olarak katılımcı ülkeler arasında sağlam ve güvenli bir iletişim düzeni kurulması için, aşağıda VI-1 de öngörülen Bilişim İşbirliği Forumu (BİF) Temsilcisi'nin iletişim sorumlusu olarak da görev yapmasının uygun olacağına karar verilmiştir.

Ortak Web Sayfasına konulacak her metnin mutlaka bütün üye ülkelerin dillerinde de yayımlanmasının gerekli olduğuna karar verilmiştir. Metnin bütün üye ülke dillerine çevrilebilmesi için, metnin hazırlanmış olduğu orijinal dil yanında Rusça veya İngilizce dillerinden birisine çevirisi de hazırlayan tarafından yapılacak ve üye ülkelere orijinal metinle birlikte gönderilecek, ilgili (BİF) Temsilcisi de metnin kendi ülkesinin diline çevirisinin yapılmasını sağlayacaktır.

Web Sayfasına konulacak metinlerin **"UNICODE"** standardına çevrilmesinin yararlı olacağı, aksi takdirde bazı ülkelerde Web

Sayfasının okunmasında zorluklar yaşanacağı görüşü benimsenmiştir.

Web Sayfasının ortak kültür mirasının yayılması ve korunması için de kullanılması, bu bağlamda üniversitelerdeki çalışma ve birikimlerden yararlanılması üzerinde durulmuştur.

YAZILIMLA İLGİLİ KONULAR

Türkiye'nin deneyim sahibi olduğu Bilişim Teknolojileri konularını içeren bir raporun en kısa sürede toplantıya katılan ülkelere gönderilmesi kararlaştırılmıştır.

Ülkelerin, Bilişim Teknolojileri ve özellikle yazılım alanında ilgi duydukları ve birlikte çalışabileceğini düşündükleri konuları ilgili birimleriyle (kamu kurumları, üniversiteler, şirketler, sivil toplum kuruluşları) görüşerek kararlaştırdıktan sonra en geç 30 gün içinde Çalışma Grubuna iletmek üzere TİKA'ya bildirmeleri kararlaştırılmıştır.

TCBT Çalışma Grubu'nun üye ülkelerden gelen talepler doğrultusunda belirlenecek konularda, ilgili kamu ve özel kuruluşlara yönelik olarak tanıtım, haberleşme ve işbirliği ortamı sağlamanın yararlı olacağı kararlaştırılmıştır.

EĞİTİMLE İLGİLİ KONULAR

Görüşmeler sonunda üye ülkeler arasında ortak eğitim projeleri geliştirilmesinin yararlı olacağı sonucuna varıldığından, önce işbirliği yapılabilecek konuların tespit edilmesi ve çalışma yöntem ve ilkelerinin belirlenmesi daha sonra da görev güçleri oluşturularak bu ortak projelerin yaşama geçirilmesi görüşü benimsenmiştir.

Üye ülkelerde yapılacak incelemeler sonunda belirlenecek ortak proje önerilerinin ilgili makamlara sunulması onay alındıktan sonra diğer ülkelerle paylaşılmasının uygun olacağına karar verilmiştir.

Ülkelerarası teknik destek, eğitim ve yönetim konularında eğitimler verilerek, bilişim alanında bilgi transferi ve uzman değişiminin sağlanması uygun görülmüştür.

Ülkelerin eğitim kurumları arasındaki işbirliği geliştirilerek, eğitimde yeni teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılmasının ve toplumsal dönüşüme öncülük edecek vatandaşların eğitilmesinin sağlanması kararlaştırılmıştır.

e-ÜLKE PROJESİ

Avrupa Birliğine üye ülkelerin dahil olduğu 'e-Avrupa +' Projesi ile Türkiye'de üzerinde yoğun olarak çalışmakta olan 'e-Türkiye' girişimi örnek alınarak, üye ülkeleri kapsayan bir projenin yaşama geçirilmesi için ortak zemin oluşturulması amacıyla yapılan panel ve sunu ilgiyle karşılanmıştır. İleri sürülen öneri ve görüşlerin olgunlaşması sürecinde ülke Bilişim İşbirliği Forumu Temsilcilerinin bu aşamada ülkelerinde bir ön çalışma yapmaları uygun bulunmuştur.

GENEL KONULAR

Forum sırasında Telekomünikasyon İnternet, Yazılım ve Eğitim Çalışma Gruplarında yürütülen çalışma ve görüşmeler sonunda ilgili çalışma grubunun görev alanı ile ilgili olarak alınan ve yukarıda özetlenen ortak görüşler dışında kalan ve bütün çalışma gruplarını ve üye ülkeleri genel olarak ilgilendiren kararlar aşağıda özetlenmiştir.

Üye ülkeler arasında bilgi teknolojileri alanındaki haberleşmeye hız ve verimlilik kazandırılması amacıyla için TCBT Çalışma Grubu'nun çalışmalarına destek olmak üzere her üye ülkeden bir katılımcının Bilişim İşbirliği Forumu (BİF) Temsilcisi olarak belirlenmesinin yararlı olacağı görüşü benimsenmiştir. Bu bağlamda ve aşağıda isimleri verilen katılımcıların gönüllü olarak bu görevi üstleneceklerini beyan etmeleri memnuniyetle kaydedilmiştir.

VII - BİLİŞİM İŞBİRLİĞİ TEMSİLCİLERİ HABERLEŞME LİSTESİ

Üye ülkeler arasında bilgi ve deneyim paylaşımını kolaylaştırmak ve artırmak amacıyla üye ülkelerde düzenlenen bilişim ve iletişim alanındaki etkinlikler hakkında, gerek planlama aşamasında ve gerek etkinlik gerçekleştirildikten sonra üye ülkelerdeki ilgililerin bilgilendirilmesi ve katılımlarının sağlanması için TCBT Çalışma Grubunun girişimi ile açılmış olan **Ortak Haberleşme Listesi**'nden (tbd-turk@tbd.org.tr) yararlanılması ve ayrıca **Ortak WEB Sayfasında** duyuru yapılması kararlaştırılmıştır.

Üye ülkeler arasında bilgi teknolojileri alanında işbirliğini kolaylaştırmak ve artırmak amacıyla üye ülkelerde ilan edilmiş olan ihalelerin veya olası işbirliği projelerinin yukarıda 1. ve 2. maddelerde açıklanan yolla ilgililere duyurulmasının yararlı olacağı görüşü kabul edilmiştir

Üye ülkeler arasında işbirliğini kolaylaştırmak ve artırmak yolunda sürdürülmekte olunan çabalara güç kazandırmak amacıyla, bilgi teknolojileri alanında faaliyette bulunan kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarının birbirleri ile tanışmalarına ve ilişkiye geçmelerine olanak vermek üzere bu kurum ve kuruluşların isimlerinin ve ilgi alanlarının TİKA aracılığı TCBT Çalışma Grubu'na bildirilmesinin yararlı olacağı görüşü benimsenmiş ve üye ülkelerdeki BİF Temsilcilerinin bu konuda da yardımcı olmaları kararlaştırılmıştır.

Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Formu'na bu yıl Gürcistan, Moğolistan, Tacikistan 'ın konuk olarak çağrılmış olması gerek bu ülkeler ve gerek diğer katılımcı ülkeler temsilcileri tarafından memnuniyetle karşılanmış, Forumun bundan sonraki çalışmalarının da geniş kapsamlı olarak düzenlenmesinin yerinde olacağı görüşü benimsenmiş, ancak bu takdirde Forum'un isminde değişiklik yapılması gereğine işaret edilmiştir.

Bu yıl ikincisi gerçekleştirilen Bilişim İşbirliği Forumu'nda yapılan çalışmaların ve varılan sonuçların üye ülkeler arasında bilgi teknolojileri alanındaki ilişkilerin artırılması ve işbirliğinin geliştirilmesi açısından sağladığı yararlar dikkate alınarak her yıl düzenlenmesinin uygun olacağı, ancak katılımın artırılması ve üye ülke deneyimlerinden azami derecede faydalanılması için bundan böyle toplantının dönüşümlü olarak her yıl başka bir ülkede yapılması görüşü benimsenmiştir.

Azerbaycan Delegasyonu bir sonraki Bilişim İşbirliği Forumu'nun, kendi ülkelerinde yapılmasını arzu ettiklerini ve gerekli finansman desteğinin sağlanması koşulu ile ev sahibi olabileceklerini ifade etmişlerdir.

4 - Forum- III Sonuç Bildirgesi

5 Eylül 2003 İstanbul Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu'nun girişimi üzerine Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın (TİKA) destekleri ile Türkiye Bilişim Derneği tarafından düzenlenen **Avrasya Bilişim İş Birliği Forumu- III**, Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moğolistan, Özbekistan ve Tacikistan temsilcileri ile ev sahibi olarak Türkiye temsilcilerinin ve bilişim ve iletişim alanında faaliyette bulunan Türk Firma yetkililerinin katılımıyla 4-5 Eylül 2003 tarihinde İstanbul'da Harbiye Askeri Müze ve Sergi Sarayı salonlarında yapılmış olup toplantıda yapılan çalışmalar ve varılan sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

Açılış Konuşmalarından sonraki ilk oturumda Türk Telekom A. Ş. tarafından hazırlanmış olan Avrasya İnternet Omurgası Projesi ile ilgili ön çalışmalar hakkında bilgi sunulmuş ve proje hakkında katılımcıların soruları üzerine tamamlayıcı açıklamalarda bulunulmuştur.

İkinci ve Üçüncü oturumlarda Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan temsilcileri ülkelerinde Telekom ve İnternet altyapısı ve uygulamaları konusunda ayrıntılı bilgiler sunmuşlar, katılımcıların sorularını cevaplamışlardır.

Türk Telekom A. Ş. tarafından hazırlanmış olan Avrasya İnternet Omurgası Projesi'ne dayanılarak Forum Düzenleme Kurulu tarafından kaleme alınan ve bir örneği işbu Sonuç Bildirgesinin sonuna eklenmiş olan İşbirliği Önerisi katılımcıların bilgisine sunulmuş, öneri üzerinde yapılan kısa müzakerelerden sonra, Forumda hazır bulunan ülke temsilcilerinin böyle bir öneri hakkında kabul veya ret anlamını taşıyacak herhangi bir beyanda bulunmaları konusunda yetkili olmadıkları dikkate alınarak ilerde yapılabilecek görüşmelerde ele alınmak üzere not edilmesi uygun bulunmuş ve önerinin Forum Düzenleme Kurulu tarafından yetkili Türk Makamlarının aracılığı ile konuk ülkelerinin yetkili makamlarına doğrudan sunulmasının daha yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

İşbirliği Forumu'nun çok yararlı bir bilgi alış verişi ortamı oluşturduğu hususunda bütün katılımcıların oydaş (hemfikir) olduğu görülerek bu toplantının her yıl düzenlenmesi temennisinin ilgili makamlara sunulması oybirliği ile kararlaştırılmıştır. Türkiye'den başka ülkelere katılımın kısıtlı kaldığı dikkate alınarak, bundan böyle İşbirliği Forumu'nun dönerli olarak her yıl

başka bir ülkede toplanmasının da önerilmesi bazı delegeler tarafından ifade edilmiş ise de temsilcilerin yetki sınırının aşılabileceği endişesi ile bu konuda herhangi bir karar alınmaması uygun bulunmuştur.

5.- Avrasya İnternet Omurgası İşbirliği Projesi

Tanım:

Türkiye-Avrasya Cumhuriyetleri İnternet Omurgası (AVASIO);

- o Türkiye ile Avrasya Cumhuriyetleri arasında var olan bağlara yeni bir halka eklemek,
- o İşbirliğini geliştirmek,
- o İlişkilerimizi çağın gelişmelerine paralel olarak telekomünikasyon ve İnternet alanlarında hak ettiği seviyeye ulaştırmak,

için oluşturulan bir projedir.

Amaç :

AVASIO Projesi ile;

Ülkelerarası dolaysız İnternet erişimi sağlamak,

Sunulacak ortak içerik üzerinden;

- o Eğitim,
- o Bankacılık,
- o Sağlık,
- o Turizm, vs. alanlarda ortak ekonomik etkinliklere
- o ivme kazandırmak;
- o Giderek, ülkelerin e-Ülke oluşumlarını desteklemek.

Yaklaşım :

Uydu üzerinden kurulacak ağın, karasal bağlantı ile karşılaştırıldığında;;

- o Fiyat,
- o Kurulum ve işletim kolaylığı,

- Coğrafi koşullardan bağımsızlık,
- Genişlemeye açık teknoloji,
- İhtiyaca göre belirlenen bant genişliği,
- Mesafeden bağımsız maliyet,
- Ülkelerin mevcut ağları ile sorunsuz bütünleşme,
- Kısa vadede kesinlikle uygulanabilir çözüm,

açılarından daha yararlı ve avantajlı olacağı görüşüne varıldı.

Uydu Bileşeninin Çözümleri :

Uydu seçeneğinin aşağıdaki olanakları ve kolaylıkları sağlayacağı sonucuna varılmıştır:

- Her ülkenin isteğine göre belirleyebileceği 2 – 155 Mb/s arasında uydu bağlantı olanağı,
- Global İnternet çıkışının Türk Telekom üzerinden sağlanması,
- Teleport Uydu Yer İstasyonu'nun Türk Telekom tarafından kurulup işletilmesi,
- Uzay kesiminin Türk Telekom tarafından sağlanması,
- İsteyen ülkede, uydu yer istasyonu temin ve kurulumunun Türk Telekom tarafından yapılması.

Öngörü :

Yukarıdaki saptamalar nazara alındığı takdirde;

- Mevcut fiber optik kablo sistemlerinin iyileştirilmesi,
- Ülkeler arasında yeni fiber optik kablo sistemleri kurulması,
- Orta – uzun vadede, Avrasya İnternet Omurgası'nın, fiber optik kablo sistemleri üzerine aktarılması.

şeklinde bir stratejinin uygun olacağı sonucuna varılmaktadır.

Aşağıda Maliyetle ilgili bir hesap sunulmaktadır.

**BİR TELEKOMÜNİKASYON MERKEZİ İÇİN İHTİYAÇ DUYULAN
ORTALAMA YATIRIM MALİYETİ YATIRIM MALİYETİ (\$)**

1-Bina Maliyeti

Binanın temini	30. 000-
Bina onarım	20. 000-
Bina tefriş ve teknik altyapı yatırımı	20. 000-

TOPLAM 70. 000-

2-Lojistik Destek

Jeneratör	30. 000-
UPS	30. 000-

TOPLAM

60. 000-

3-Network Teçizatı

SDH ve Fiber erişim sistemi	150. 000-
ATM/Frame Relay Switch	100. 000-
Router	250. 000-
TDM Nodu	50. 000-
NMS Donanımı	250. 000-
NMS Yazılım ve Lisans Bedelleri	100. 000-
SSS Server	250. 000-
AAA Server	150. 000-
İnternet Server'ları	300. 000-

TOPLAM

1. 500. 000-

4-Uydu Haberleşme Teçizatı

Anten Teçizatları	40. 000-
Radyo-Link Teçizatı	50. 000-
Tranceiver Teçizatları	80. 000-
Data modem teçizatı	200. 000-

TOPLAM

370. 000-

YATIRIM MALİYETİ GENEL TOPLAM \$ 2. 000. 000-

İŞLETME MALİYETİ

Türksat Uydu transponder kirası
TTnet ATM internet abonelik ücreti,
Lisans ve lokal abonelik ücretleri,

Abone hatları hat kiralari,
Personel Giderleri (5 kişilik teknik personel),
Elektrik, Su, Yakıt. . Bina İşletme Giderleri,

NOT: Tüm işletme maliyetleri proje maliyetinin dışında tutulmuştur. Gerçek işletme maliyeti projenin uygulama aşamasında sağlanabilecek tarife indirimleri ile gerçek değerine ulaşacaktır.

6 - WEB Sitesi Projesi

GİRİŞ :

Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu'nun çalışmaları hakkında ilgililere ve kamu oyuna bilgi vermek üzere Dış Ticaret Müsteşarlığı bünyesinde www.dtm.gov.tr/turkcumhuriyetleri/htm adı ile bir Web sitesi açılmış bulunuyordu. Bu faaliyetin daha da genişletilerek, Türkiye dışındaki katılımcı ülkelerin de istifadesine sunulmasını sağlamak amacıyla yeni bir WEB sitesi kurulması kararlaştırılmış ve bu karar uygulamaya konulmuştur. .

Şu anda www.tubis.org.tr adını taşıyan bu yeni site çalışır durumdadır. Dış Ticaret Müsteşarlığındaki sitenin faaliyeti de devam etmektedir. Ancak çalışmalar, daha çok gönüllü katkı veren üyelerin emeği ile amatörce yürütülmekte olduğundan arzu edilen genişlik ve etkinliğe erişememiştir. Bu bakımdan projenin daha profesyonel bir yaklaşımla yeniden ele alınması gerekmektedir.

GENEL HUSUSLAR

Tanım:

Proje, Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu'nun görev alanına dahil olan ülkelere yönelik olarak her ülkenin kendi öz dili veya lehçesinin kullanılacağı ve bu ülkelerdeki ilgili kişilerin katılımına açık olacak WEB Sitesinin tesis edilmesinden ibarettir.

Amaç:

Proje ile sağlanmak istenen amaçlar şunlardır;

- o Çalışma Grubu'nun yürüttüğü çalışmaları kamu oyuna duyurmak,
- o Katılımcı ülkeler arasında bilgi teknolojileri konusundaki işbirliğinin gelişmesine yardımcı olmak,
- o Katılımcı ülkelerdeki bilişim firmaları arasında bilgi alışverişinde bulunulmasına olanak sağlamak,
- o Katılımcı ülkelerde bilişim alanındaki gelişmeleri izlemek ve duyurmak,

- o Katılımcı ülkelerdeki bilişimciler için ortak bir iletişim forumu sağlamak.

Sunucu :

Web sitesi barınağı (host) TUBİTAK - ULAKBİM ana sisteminde bulunacak ayrıca Dış Ticaret Müsteşarlığı sisteminde bir ayna (mirror) bulunacaktır.

Alan adı:

Web sitesinin [www. tubis. org. tr](http://www.tubis.org.tr) olarak kararlaştırılmış ve bu ad yetkili makamca tescil edilmiştir.

Yayın Kurulu :

WEB Sitesinin genel yayın ilke ve politikaları ve içerik hakkında genel yönelimler Çalışma Grubunda temsil edilen bütün kuruluşların temsilcilerinden oluşan bir kurul tarafından belirlenir.

Yürütme Kurulu :

Çalışma Grubu üyeleri arasından seçilecek 3 kişiden oluşur ve Yayın Kurulu kararları çerçevesinde sitenin yayım işlevini gerçekleştirilmesini ve sayfa ile ilgili olarak açılacak listelerin gözetim ve yönetimini sağlar.

II. TEKNİK HUSUSLAR

Yapı :

Web sitesi yatay olarak her bir katılımcı ülkeye ayrılmış **bölümler** ve dikey olarak her katılımcı ülke bölümü altında yer alan Haberler, Etkinlikler gibi **alt -bölümlerden** ve ihtiyaca göre açılacak tüm ülkeleri ilgilendiren **ortak bölümlerden** oluşur. ,

Baş Sayfa,

Yatay Bölümler (Ülkeler, Sözlük – Kitaplık – Arşiv vb.)

Dikey Bölümler (Haberler, Etkinlikler, Belgeler, Bilgiler vb)

Hizmetler: Vuruş sayacı, Arama Motoru,

Haberleşme (e-Posta listeleri).

İçerik :

Amaçlar ve Yayın Kurulu tarafından belirlenen ilkeler doğrultusunda yürütme kurulu tarafından belirlenir ve genellikle aşağıdaki öğelerden oluşur:

- A - Çalışma Grubu Rapor ve Tutanakları,
- B- Haberler,
- C- Belgeler
- D- Bilgiler (Ülke Tanıtım bilgileri vb.)
- E - Etkinlikler,
- F- Yararlı bağlantılar

Hacim :

Tahminlerimize göre:

a - Özgün olarak Türkçe hazırlanan içerik:

A+ B +C : Yılda yaklaşık 100 sayfa,

D: Yılda yaklaşık 300 sayfa,

ki toplam 400 sayfa /yıl,

b - Türkçe dışındaki dillerde hazırlanan içerik ise:

A + B+ C : Beş ülke için ülke başına 30 sayfadan yılda yaklaşık 150 sayfa Olacaktır. Bu durumda toplam özgün içerik a +b = 550 sayfa / yıl

Tercüme edilmiş metinler $550 \times 6 = 3300$ sayfa / yıl Yaklaşık 3500 sayfa Olacaktır.

7 - Bilişim İşbirliği Koordinasyon Kurulu Projesi

GİRİŞ :

Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu'nun (TCBTÇG) 2000 yılından beri gösterdiği faaliyetlerden tam istenen düzeyde bir sonuç alınamamasının ve hedeflenen işbirliğinin gerçekleştirilememesinin nedenleri arasında yer alan çeşitli mali, organizasyonel ve kültürel kısıtlar yanında Türkiye dışında kalan katılımcı ülkelerde TCBTÇG'na benzer bir oluşumun bulunmamasının da rol oynadığı saptanmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan;

- Bilgi çağı” ve “Bilişim Toplumu” kavramları bilişim teknolojilerinin insan ve toplum yaşamının her evresine girmesi ve internetin yaygınlaşmasıyla pekişmiş olduğu,.
- Bilişim Toplumu'nun en temel öğelerinden birisinin değişimin tam zamanında ve gereği kadar olması gerektiği,
- Bu yüzden bilişim ve teknolojideki hızlı değişim ile birlikte, kurumların ve dolayısıyla ülkelerin kendilerini yenilemelerini, güncellemelerini zorunlu kıldığı,
- Bu konuda ülkelerin bireysel olarak sürdürdükleri veya sürdürmek zorunda oldukları çabaları birleştirmeleri halinde doğacak sinerjinin amaca daha kolay ve erken erişilmesini sağlayacağı,

gibi gerekçelerle, ülkemizde yürütülmekte olan e- Türkiye Projesine paralel olarak Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkiye, Türkmenistan arasında İnternet, Yazılım Üretimi, Altyapı (Telekomünikasyon) ve Eğitim konularında işbirliği yapılmasını hedefleyen ve e-Ülke genel adıyla bütün katılımcı ülkelerde uygulamaya konulacak olan ortak bir proje yapılmasının yararlı olacağı düşünülmüş ve bu proje 2002 ve 2003 yıllarında düzenlenen İşbirliği Forumlarının her ikisinde katılımcı ülkelerin temsilcilerine açıklanmış ve bütün katılımcı ülkelerin yararlı ve uygun buldukları büyük bir memnuniyetle tespit edilmiştir.

Bu gerekçeler gerek İşbirliği Forumları çerçevesinde alınan kararların ve gerekse e-Ülke projesinin uygulanması ile ilgili

adımların Türkiye dışındaki katılımcı ülkelerde de gerçekleştirilmesine yardımcı olmak üzere TCBTÇG'na benzer bir yapı oluşturuluncaya kadar her bir katılımcı ülkede izleme, bilgilendirme ve eşgüdüm gibi işlevleri yerine getirmek üzere bir muhatap belirlenmesinin yararlı olacağı düşünülmüştür.

Daha önce TİKA'nın bağlı olduğu Devlet Bakanı aracılığıyla Türk Cumhuriyetlerinin doğrudan Devlet Başkanlarına bu ihtiyaç iletilmiş ise de bu başvuruya yalnız Azerbaycan'dan cevap alınabildiği anlaşılmaktadır. Bu bakımdan, benzer bir yazının yine TİKA Başkanlığının bağlı olduğu Sayın Bakan tarafından Azerbaycan dışındaki ülkelere gönderilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu suretle katılımcı ülkelerdeki muhataplar belirlendiği takdirde bu kişilerin bir Türk Cumhuriyetleri Bilişim İşbirliği Koordinasyon Kurulu adı verilebilecek esnek ve biraz informal bir yapı içinde çalışmalarını mümkün olabilecektir.

GENEL HUSUSLAR

Tanım :

Türk Cumhuriyetleri Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu'nun ilgi alanı içinde kalan ülkelere belirlenecek Çalışma Grubu muhataplarından oluşan bir Koordinasyon Kurulu kurulmasının ve bu kurulun gerektiğinde toplanmasının sağlanmasından ibarettir.

Amaç :

Proje ile amaçlanan hususlar şunlardır:

- o TCBTÇG'in benzeri yapıların diğer katılımcı ülkelerde oluşturuluncaya kadar böyle bir oluşumdan beklenen işlev ve görevlerin yerine getirilmesine yardımcı olmak,
- o Gerek İşbirliği Forumları çerçevesinde alınan kararların ve gerek e-Ülke projesinin uygulanması ile ilgili adımların Türkiye dışındaki katılımcı ülkelerde izleme, bilgilendirme ve eşgüdüm işlevlerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak,
- o Katılımcı ülkeler arasındaki iletişim ve bilgilendirme faaliyetlerinin geliştirilmesine yardımcı olmak,
- o İşbirliği ortamının yaratılmasına ve amaca ulaşılmasına yardımcı olmak.

Mekanizma:

Her bir Kurul Üyesi işbirliği ve e-Ülke Projeleri kapsamında kendi ülkesindeki çalışma ve gelişmeleri izleyip değerlendirerek vardığı sonuçları diğer üyelerle sanal ortamda ve ortaklaşa yapılan etkinlikler sırasında yapılacak yüz yüze toplantılarda diğer üyelerle paylaşır. Zorunlu bir ihtiyaç ortaya çıktığında Kurul olağanüstü olarak toplanabilir. Kurulun çalışmaları TCBTÇG Başkanı tarafından ilgililere ve kamu oyuna duyurulur.

MALİ HUSUSLAR**İlkeler :**

Kurul üyeleri bu görevlerini fahri olarak yerine getirirler kendilerine huzur hakkı gibi adlarla bir ücret ödenmesi söz konusu değildir. Yazışma ve haberleşme giderleri üyenin mensup olduğu kurum tarafından karşılanır. Ortaklaşa etkinlikler dışında yapılacak yüz yüze toplantılara katılmak için gereken yol ve konaklama giderleri TCBTÇG tarafından temin edilecek kaynaklardan karşılanır.

Finansman İhtiyacı :

Yapmasının gerekli olduğu düşünüldüğünden bu yıl için 5 ülkeden katılacak kurul üyeleri için. . . . TL yol gideri ve. . . . TL konaklama gideri olmak üzere yaklaşık 3 milyar TL gerektiği hesaplanmıştır.

8 - E-Ülke Çalıştayı Ortak Görüşler

(18 Nisan 2003, İstanbul, Dış Ticaret Kompleksi)

YAZILIM :

1. Türkiye'nin bilişim teknolojileri deneyiminin belgelendirilmesi ve aktarılması.
2. Ülkelerin bilişim teknolojileri alanlarında işbirliği istekleri.
3. Bu çerçevede ilgili kuruluşlarla ilişkiler.
4. Tek bir ana site (portal) altında hareket edilmesi.
5. Ana sitenin (California'da) tanıtılması yönünde bir ofis girişiminin yapılması.
6. Tüm Türkçe lehçelerde bilişim terimleri birleşik kılavuzunun üretilmesi.
7. Uygulama hizmet sunumu: ASP yazılımların Türk lehçelerine çevrilmesi.

İNTERNET :

1. Halk bilgi merkezleri ve KOBİNET İnternet odaları
2. İnternet omurgası oluşturulması:
 - a. Finans desteği ile direkt kurulum
 - b. Genç uydularda mevcut boş kapasitelerin değerlendirilmesi - TURKSAT 2A (%75 yerli)
 - c. ATM, IP omurga altyapılarının ülkelerde kurulmuş olması ve SDH üzerinden dağıtılması
 - d. Fiber Çözüm (Ankara bağlantılı, TTNET imkanı)
3. Ortak WEB sayfası (Pratik, Yarışmalı, Eğitici, Yaygın, Oyun, vs.)
4. WEB konakçılığı ("hosting")
5. Bilişim şenliği veya festivali (yarışmalı, ortak).

EĞİTİM :

1. Ortak eğitim projeleri
 - a. Ortak sözlük ile daha fazla gecikilmeden başlanması
 - b. Diller arası çeviri projesi

2. Teknik destek, eğitim konularında bilgi transferi ve uzman değişimi
3. Eğitimde yeni teknolojilerinin kullanımında karşılıklı destek
4. Şenlik havasında eğitimler
5. Uzaktan eğitim örnekleri:
 - a. TÜBİTAK - İTÜ - Diğerleri ile hayata geçirilmesi (merkezi)
 - b. Ortak dil sorunu (Türkçe?)
 - c. E-Üniversite'ye çağrı (Öğretim Üyeleri ve Öğrenciler)
 - d. Atıl kaynakların canlandırılması (Lab. , Yayınlar)
6. Türkçe kaynak zenginliğinin artırılması ve yayılması.

TELEKOM :

1. İnternet trafiğinin TURKSAT uyduları üzerinden dünyaya açılması
2. İnternet mobil iletişim ve telekomünikasyon teknolojileri konusunda ortak çalışmalar yapılması
3. Katılımcı ülkeler arasında İnternet üzerinde sağlıklı ve etkili bir iletişim ortamının temin edilmesi. . . Geniş bant ihtiyacının desteklenmesi: eğitim, İnternet ve e-Ülke
4. Telekomünikasyon Kurulu proje önerisi : Türk Cumhuriyetlerini de kapsayan ikili işbirliği projesi hazırlıkları yapılmaktadır (Çalışma Grubu Bilgi aktarım adresimiz : ahmet.ayvali@tbd.org.tr)
5. SDH/Fiber Optik altyapılı ulusal yurtiçi İnternet şebekesinin oluşturulmasında TT'un bilgi ve tecrübesinden yararlanılması.

YÖNETİŞİM :

(Bilişim amaçlı çözümler için)

1. Fonlardan düşük faizli teknoloji kredisi, Hibe vs. yollarla ile kaynak temini
2. e-ülke yolunda değişim yönetimi destekleri
3. Ülkelerin Bilişim gereklerinin belirlenmesi ve sağlanma planlarının oluşturulması
4. Ülkeler arası eşgüdüm kurulunun kurulması

5. Teknoloji çöplüğü sorunları (2. el pazarı ve yasaklar).

e-DEVLET :

1. e-Devlet önceliklileri ve TC'ne tecrübe aktarımı (kataloglama ve danışma)
2. e-Ülke ile yaygın, merkezi ve etkili adımlar
3. Kamu-Net
4. Örnek projeler deneyiminin aktarılması (ayıklanmış, bağlantılı) (Mernis, Vergi Dairesi, Gümrükler, vs.)

Ana başlıklar altında en çok oy alanları bir araya getirilerek kısa ve orta dönemde öncelikle ele alınacak önemli eylem adımları aşağıdaki gibi belirlenmiş oldu:

KISA-ORTA DÖNEM EYLEM PLANI:

1. YAZILIM: Ülkelerin bilişim teknolojileri alanlarında işbirliği istekleri
2. İNTERNET: İnternet omurgası oluşturulması için genç uydularda mevcut boş kapasitelerin değerlendirilmesi
3. EĞİTİM: Teknik destek, eğitim konularında bilgi transferi ve uzman değişimi
4. YÖNETİŞİM: Ülkelerin Bilişim gereklerinin belirlenmesi ve sağlanma planlarının oluşturulması
5. E-DEVLET: Örnek projeler deneyiminin aktarılması (Mernis, Vergi Dairesi, Gümrükler, vs.)

